

Onderzoek naar nieuwsframes in een 'fractured paradigm'

---

*Een methodologische en empirische evaluatie van een onderzoeksmodel
voor frames in beeld en nieuwsfotografie.*

Masterthesis

Tobias van der Valk

Begeleider: Willem Koetsenruijter

Studentnummer: s1454668

Datum: 18-03-2016

Universiteit Leiden

Master Journalistiek en Nieuwe Media

Faculteit Geesteswetenschappen

Voorwoord

Deze afstudeerthesis is geschreven in het kader van de masteropleiding Journalistiek en Nieuwe Media aan de Universiteit Leiden.

De inspiratie voor deze thesis kwam voort uit een persoonlijke fascinatie voor de rol van beeld in het nieuws. De constatering, voortkomend uit een literatuurstudie, dat er nog zwarte gaten zijn in de kennis over nieuwsframes in beeld en de ontdekking van het model van Dimitrova en Rodriguez voor de analyse van beeldframes, was aanleiding tot het schrijven van deze thesis.

Gedurende het schrijfproces ben ik op een betrokken manier begeleid door Willem Koetsenruijter. Hoewel het even heeft geduurd voordat deze thesis af was, bleef hij geduldig en heeft hij me meerdere keren op het goede spoor gehouden. Daarvoor wil ik hem bedanken. Daarnaast wil ik ook mijn vriendin Karlijn bedanken die mij meermaals heeft geholpen bij het nakijken van de analyse. Als laatste wil ik mijn ouders bedanken voor de oprechte interesse in mijn onderzoek en bemoedigende woorden tijdens het schrijfproces. De steun van deze mensen heeft er mede voor gezorgd dat ik deze masterthesis met trots kan presenteren.

Tobias van der Valk

Maart, 2016

Samenvatting

In deze masterthesis is het methodologisch model voor de analyse van frames in beeld door Dimitrova & Rodriguez (2011) onderworpen aan een methodologische evaluatie. Het centrale doel was daarbij om een bijdrage te leveren aan de uitwerking van het gefragmenteerde vakgebied van visuele framing, met een focus op nieuwsframes. Het model bleek, na een empirische evaluatie door middel van een beknopte framinganalyse, een waardevolle aanvulling te zijn op de huidige manieren van onderzoek naar beeldframes in het nieuws.

Het model van Dimitrova & Rodriguez stelt een framinganalyse voor op basis van vier interpretatieve niveaus. In het eerste niveau worden beelden bekeken als *aanduidende, of denotatieve systemen*. In het tweede niveau als *stilistische en semiotische systemen*. In niveau 3 wordt er interpretatie aan de lezing toegevoegd door de beelden te analyseren als *connotatieve systemen*. Op het laatste niveau worden beelden bekeken als *ideologische representaties* van de werkelijkheid. Op alle niveaus reiken de onderzoekers werkbare en relevante hulpmiddelen aan die de betrouwbaarheid en de transparantie van de analyse verhogen.

Hoewel het model van Dimitrova & Rodriguez positief is beoordeeld in dit onderzoek zijn meerdere punten besproken op basis waarvan het model kan worden verbeterd en uitgebreid. Ten eerste wordt aanbevolen om tekst meer te integreren in de interpretatieve lezing van beeldframes in het nieuws. Studies van Viorela Dan en Øyvind Ihlen (2011) en Martinec en Salway (2005) bieden hier houvast voor. Ook wordt aanbevolen om het principe van de *Critical Discourse Analysis* (Van Dijk, 1993) te koppelen aan het model om de rol van de onderzoeker duidelijker af te bakenen. Dit komt de betrouwbaarheid van de analyse ten goede. Daarnaast is een laatste aanbeveling om journalistieke principes als nieuwswaardigheid, *gatekeeping* en beroepscode - zoals verwoord door Van Gorp (2006) - mee te nemen in de analyse om het model verder te complementeren.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2
Samenvatting	3
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding	7
1.2 Probleemstelling	7
1.3 Relevantie	9
<i>1.3.1 Belang van beeld in de journalistiek</i>	9
<i>1.3.2 Visuele framing als opkomend onderzoeksgebied</i>	9
1.4 Opbouw thesis	10
2 Framing	11
2.1 Het proces van framing	11
<i>2.1.1 Wat zijn frames?</i>	12
<i>2.1.2 De herkenning van frames: een interactief proces</i>	13
<i>2.1.3 Framing in de journalistiek</i>	13
2.2 Visuele framing	14
<i>2.2.1 De kracht van beeld</i>	15
<i>2.2.2 Onderscheidende kenmerken van beeld</i>	16
<i>2.2.3 Visuele framingstudies als ‘fractured paradigm’</i>	16
<i>2.2.4 De moeilijkheid in het herkennen van beeldframes</i>	17
<i>2.2.5 De relatie tussen tekst en beeld bij nieuwsframes</i>	17
3 Het model voor de analyse van visuele frames van Dimitrova en Rodriguez	19
3.1 Discoursanalyse en het sociaal constructivisme als uitgangspunten	19
3.2 Het model en de vier niveaus van interpretatie	20
<i>3.2.1 Niveau 1: beelden als denotatieve, aanduidende systemen</i>	21
<i>3.2.2 Niveau 2: beelden als stilistische en semiotische systemen</i>	23
<i>3.2.3 Niveau 3: beelden als connotatieve systemen</i>	25
<i>3.2.4 Niveau 4: beelden als ideologische representaties</i>	26

4 Methode	28
4.1 Beoordelingscriteria	28
4.2 Analyse	30
4.3 Kwaliteitscriteria	31
4.4 Beperkingen	31
4.5 Corpus	32
4.6 Codering	33
5 Analyse	35
6 Resultaten	52
6.1 Werkbaarheid van het model	52
6.1.1 Bruikbaarheid van aangereikte hulpmiddelen	52
6.1.2 Volledigheid van de aangereikte hulpmiddelen	54
6.2 Uitkomsten uit het model	56
6.3 Inzetbaarheid van het model op verschillende onderwerpen	56
7 Conclusie	58
7.1 Beantwoording van de onderzoeksvraag	58
7.2 Aanbevelingen	59
7.2.1 Centrale rol van tekst in de analyse	59
7.2.2 Niveau 4 als Critical Discourse Analysis	60
7.2.3 Organiserende journalistieke principes	62
Discussie	64
Bibliografie	66

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De technologische vooruitgang van de afgelopen decennia in combinatie met de intrinsieke kracht van beeld op mensen heeft ervoor gezorgd dat beeld een steeds belangrijkere rol is gaan spelen in onze nieuwsvoorziening (Bucy & Grabe, 2009, p. 3). Of het nu gaat om de terroristische aanslagen van 11 september in New York, de vluchtelingen crisis of de MH17-ramp in Oost-Oekraïne, beelden maken voor een belangrijk deel uit hoe wij een nieuwsgebeurtenis tot ons nemen en herinneren (Gunther, 1987). Er zullen weinig mensen zijn die zich nog de precieze krantenkoppen voor de geest kunnen halen na de aanslagen van 11 september, maar iedereen herinnert zich de beelden van een vliegtuig dat zich door een van de World Trade Centre torens boort. Of wat te denken van de foto's van de enorme stoet rouwwagens die voor lange tijd in het nationale geheugen zullen staan gegrift na de ramp met MH17. Door de directe herkenning die een kijker heeft met het beeld, en de nabijheid tot de werkelijkheid die beelden suggereren, zijn ze, veel meer dan tekst, in staat een emotionele reactie los te maken bij het publiek (Brantner, Lobinger & Wetzstein, 2011, p. 526).

Maar beelden doen veel meer dan het losmaken van emoties. Ze hebben net als tekst het vermogen om de werkelijkheid vorm te geven, zo maakten Entman (1993) en Scheufele (1999) al in de jaren 90 duidelijk. De gedachte dat foto's een venster naar de werkelijkheid zijn - het principe '*what you see is what you get*' - gaat niet op. Door de keuze van het moment, het kader van de foto, de compositie van het beeld of het gebruik van technische hulpmiddelen kan de fotograaf bepalen welke elementen van de werkelijkheid hij benadrukt, en welke hij negeert. Hij framet.

Beeldframes hebben effect op hoe het publiek het nieuws interpreteert. Zo lieten Gibson, Zillman en Sargent (1999) en later Gibson en Zillman (2000) zien dat een gebalanceerd nieuwsverslag begeleid met foto's die een zeer eenzijdige representatie van de gebeurtenis gaven, zorgde voor een vertekend beeld bij het publiek. De kijkers werden gestuurd in de richting van de eenzijdige foto's en namen de gebalanceerde tekst in mindere mate in overweging in hun interpretatie van het nieuwsverslag. In een ander onderzoek constateerden Abraham en Appiah (2006) dat nieuwsberichten die begeleidende foto's met raciale stereotypen bevatten, vooroordelen in de samenleving over die raciale stereotypingen konden versterken.

In hun boek *Image Bite Politics* (2009) lieten Bucy en Grabe zien dat beelden voor een belangrijk deel bepalen hoe mensen over hun politieke leider denken. Zo halen de onderzoekers het voorbeeld aan van de Amerikaanse presidentskandidaat Al Gore, die een enorme toename in zijn populariteit zag door een liefdevolle kus die hij zijn vrouw op nationale televisie gaf. Door die kus werd het heersende beeld van Gore als stijve, weinig gepassioneerde man voor een groot deel teniet gedaan. De hele speech zelf, zo gaf Gore ook zelf later toe, had hier vrijwel geen effect op gehad. Het groeiende besef dat beeldframes in het nieuws grote impact hebben op het publiek maakt dat onderzoek naar deze frames steeds belangrijker wordt.

1.2 Probleemstelling

Hoewel beelden een steeds dominantere rol zijn gaan spelen in onze nieuwsvoorziening, is het onderzoek naar beelden in het nieuws nog ver achtergebleven (Bucy & Grabe, 2009, p. 3). Dat is niet anders bij onderzoek naar beeldframes in het nieuws. Het overgrote deel van de aandacht van framingonderzoek is uitgegaan naar framing in tekst en steeds meer onderzoekers roepen op tot een uitgebreidere focus op frames in beeld (oa. Fahmy, 2004; Brantner, Geise & Lobinger, 2012).

Hoewel het belang van onderzoek naar frames in beeld steeds vaker wordt erkend, is er tot op de dag van vandaag veel onenigheid en onduidelijkheid over hoe visuele frames herkend en onderzocht moeten worden (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 51). In de groeiende verzameling onderzoek naar beeldframes, is een gestructureerde aanpak of heldere methodologie niet of nauwelijks te vinden. Dimitrova & Rodriguez (2011) hebben het in navolging van andere onderzoekers zelfs over een “fractured paradigm” (p. 50) waarbij sprake is van een groot tekort aan eenduidige omschrijvingen van framing in beeld en hoe beeldframes onderzocht moeten worden. Mede door die onduidelijkheid geven de meeste framingonderzoekers geen duidelijke verantwoording voor de methode die ze gebruiken bij hun analyse van beeld (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 51). Deze thesis zal een bijdrage leveren aan de invulling van dit methodologische gat.

De Amerikaanse onderzoekers Dimitrova en Rodriguez (2011) hebben op basis van theorie uit de beeld- en framingliteratuur het eerste en vooralsnog enige uitgebreide model uitgewerkt aan de hand waarvan visuele frames in het nieuws kunnen worden herkend en onderscheiden. Het model stelt een systematische analyse van beeldelementen op vier niveaus of *levels* voor, waarbij op elk niveau een diepere interpretatieve laag aan de analyse wordt toegevoegd. Daarbij worden verschillende hulpmiddelen aangereikt uit de semiotiek,

framing- en beeldliteratuur die in de verschillende niveaus kunnen worden gebruikt. Het model heeft als doel toekomstige onderzoekers meer houvast te geven bij hun analyse en duidelijke handvatten te bieden waarmee framinganalyses van beelden kunnen worden gestructureerd.

Door theoretisch onderzoek en contact per mail met onderzoekers Dimitrova en Rodriguez werd duidelijk dat hun model nog niet eerder aan een empirische evaluatie is onderworpen noch aan een poging om het verder uit te werken. Dit is opmerkelijk gezien de steeds luider wordende roep om een serieuzere aanpak van visuele framing en de daarbij behorende methodologische verantwoording. De empirische evaluatie en de bijbehorende uitwerking van het model zal in deze thesis daarom het uitgangspunt zijn. Aan de hand van een casestudie zullen 6 nieuwsfoto's worden geanalyseerd met het model, met als doel om te zien of dit model een werkbaar alternatief is voor de gefragmenteerde manier van analyseren die nu gangbaar is in het vakgebied. Daar waar mogelijk zal advies worden gegeven over de manier waarop het model aangepast, verbeterd of uitgebreid kan worden.

Aan de hand van de hierboven genoemde doelen is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd.

Onderzoeksvraag:

In hoeverre is het model van Dimitrova & Rodriguez (2011) een werkbaar alternatief voor de gefragmenteerde manieren van methodiekgebruik in huidige studies naar beeldframes in het nieuws en levert het bruikbare resultaten op?

De onderzoeksvraag is op te delen in een aantal deelonderzoeken. In de eerste plaats zal worden onderzocht of het model werkbaar is voor analyses van beeldframes in het nieuws. Daar wordt mee bedoeld dat de bruikbaarheid en volledigheid van de aangereikte onderzoeksinstrumenten zal worden bestudeerd. Speciale aandacht is hierbij gereserveerd voor de vier niveaus van interpretatie waarin Dimitrova en Rodriguez de analyse indelen. Deze niveaus stellen de onderzoeker in staat om stapsgewijs meer betekenis toe te kennen in de interpretatieve lezing van het beeld. De verschillende individuele onderzoeksinstrumenten worden aan de hand van deze niveaus ook systematisch verdeeld over het analyseproces.

Naast een evaluatie van werkbaarheid zal ook worden onderzocht of het model tot **relevante en bruikbare resultaten** leidt. Met bruikbare resultaten wordt niet bedoeld dat er kant-en-klare frames uit de analyse voortkomen - daarvoor is een uitgebreidere inhoudelijke framinganalyse nodig - maar wel dat de uitkomsten zodanig zijn dat er redelijkerwijs kan

worden vastgesteld dat er frames kunnen worden gedestilleerd uit het analysemateriaal. Hiervoor is het belangrijk om uitgebreid stil te staan bij de definitie van frames en op welke manier deze uit het beeldmateriaal kunnen worden gehaald.

Het is verder belangrijk om te weten of het model bij een breed spectrum aan thema's en onderwerpen gebruikt kan worden. Dit zal daarom een laatste criterium zijn binnen dit onderzoek.

1.3 Relevantie

1.3.1 Belang van beeldonderzoek in de journalistiek

In veel studies worden media verweten voornamelijk op zoek te zijn naar sensatie (oa. Vasterman, Yzermans & Dirkzwager, 2005; Bucy & Grabe, 2009). Vooral bij media die afhankelijk zijn van beeld is sensationisme een belangrijk terugkerend criterium in producties (Vasterman, Yzermans & Dirkzwager, 2005, p.109). Door het beroep dat beelden doen op emotie is het verleidelijk voor nieuwsproducenten om schokkende of indrukwekkende beelden te verkiezen boven beelden die wellicht een completer verhaal vertellen, maar minder memorabel zijn. Dit zorgt voor vertekening bij het publiek. Zo beschrijven Vasterman, Yzermans & Dirkzwager (2009) hoe de nadruk van media op sensatie bij rampen kan zorgen voor ongegronde angst en misinformatie onder lezers en kijkers. Een nadruk op sensatie werkt logischerwijs ook door in het soort frames dat in de media wordt gebruikt en gecreëerd. Het is daarom belangrijk om te weten wat die frames zijn en in hoeverre ze corresponderen met de werkelijkheid.

1.3.2 Visuele framing als opkomend onderzoeksgebied

Kijkers interpreteren foto's doorgaans met behulp van contextuele 'cues' en zijn zich maar weinig bewust van de inhoudelijke keuzes die de fotograaf heeft gemaakt (Abraham & Messaris, 2001, in Borah & Bulla, 2006, p. 8). Dit zorgt ervoor dat beeldframes in het nieuws veel minder vaak als zodanig herkend worden. Zo kwamen Abraham & Messaris (2001) erachter dat foto's in Amerikaanse kranten een belangrijke drager waren van raciale stereotypen, terwijl op krantenredacties juist expliciet rekening werd gehouden met het voorkomen van diezelfde vooroordelen in de begeleidende tekst. In tegenstelling tot tekst is het bij nieuwsfotografie lang niet altijd duidelijk voor het publiek dat een fotograaf een bewuste keuze heeft gemaakt. Foto's staan veel meer dan tekst open voor interpretatie van het publiek (Abraham & Messaris, 2001, in Borah & Bulla, 2006, p. 8). Dit zorgt ervoor dat

beeldframes veel minder vaak als zodanig herkend worden.

De lastige opgave om frames in beeld te herkennen is een belangrijke reden waarom er tot op de dag van vandaag nog veel onenigheid en onduidelijkheid is over hoe beeldframes moeten worden onderzocht (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 50-51). Het ontbreken van een heldere onderzoeksmethode voor framing in beeld is mede daarom een probleem voor betrouwbaar onderzoek en wordt genoemd als een van de belangrijkste redenen waarom onderzoek naar beeldframes nooit tot de '*main floor*' (Brantner, Geise & Lobinger 2012, p. 3) van het framingonderzoek is doorgedrongen. Onderzoek naar beeldframes blijft in het vakgebied ondergeschikt aan dat naar tekstframes. Dit is een probleem omdat onderzoek naar beeldframing niet alleen de vakgebieden van framing en beeldonderzoek kan verrijken (Brantner, Geise Lobinger, 2012; Coleman, 2010), maar ook omdat het herkennen van beeldframes steeds belangrijker wordt door de groeiende invloed van beeld in de nieuwsvoorziening. Of het nu de beelden zijn van 9/11 of die van MH17; beelden bepalen voor een belangrijk deel hoe wij als nieuwsconsument het nieuws onthouden en interpreteren (Grabe & Bucy, 2009, p. 5 - 6). In dit licht bezien is het cruciaal dat er goed en gedegen onderzoek gedaan wordt naar de verschillende frames die in deze beelden opgesloten zitten. Het ontbreken van een heldere en eenduidige onderzoeksmethode is daarbij zoals gezegd een probleem. Zonder duidelijke verantwoording zullen beeldframes en onderzoek naar beeldframes altijd in grote mate betwistbaar blijven.

1.4 Opbouw thesis

Deze thesis begint in hoofdstuk 2 met een literatuurbehandeling van de begrippen *framing* en het recentere *visuele framing*. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het analysemodel voor visuele framing van Dimitrova & Rodriguez uitgebreid besproken. Hoofdstuk 4 is het methodologisch hoofdstuk waarin de onderzoeksmethode, beoordelingscriteria en het corpus worden uiteengezet. Hoofdstuk 5 bevat een framinganalyse van 6 foto's met de thema's: vluchtelingen, politiek en natuurrampen. Deze analyse geschiedt aan de hand van het analysemodel van Dimitrova en Rodriguez. In hoofdstuk 6 komen de resultaten van de analyse aan bod, alsmede een beoordeling van het model. De conclusie van de thesis is te vinden in hoofdstuk 7. Hier worden tevens een aantal aanbevelingen gedaan om het model aan te passen of te verbeteren. De thesis eindigt met een discussie en aanbevelingen voor aanvullend onderzoek.

2 Framing

Dit hoofdstuk bevat eerst een bespreking van het begrip *framing* en een aantal van de belangrijkste onderzoeken die er in dit inmiddels op dit gebied zijn gedaan, om vervolgens dieper in te gaan op het recentere begrip van *visuele framing*.

2.1 Het proces van framing

Framing is begonnen als een begrip dat voornamelijk in de cognitieve psychologie en antropologie werd gebruikt (Van Gorp, 2006, p. 43), maar dat via Goffman (1974) al snel zijn weg heeft gevonden naar de communicatie- en mediawetenschappen. Met framing wordt een proces bedoeld waarbij bepaalde delen van de werkelijkheid geaccentueerd worden en andere juist weggelaten (Entman, 1993, p. 52). Het vormen van een boodschap over een gebeurtenis wordt dus gekenmerkt door selectie en weglating. Hierdoor worden er specifieke problemen en oplossingen voor bepaalde gebeurtenissen aan de kijker voorgelegd (Brantner, Geise & Lobinger, 2012, p. 6).

In de afgelopen decennia is framing uitgegroeid tot één van de belangrijkste onderzoeksgebieden in de communicatiewetenschap. Dat betekent echter niet dat framing een eenduidig begrip is. Er zijn in de loop der jaren veel verschillende definities van framing voorbijgekomen. Daardoor bestaat er de nodige verwarring over wat framing nu eigenlijk precies is. De meest geciteerde definitie van framing binnen de mediastudies is geformuleerd door Entman (1993):

“Framing essentially involves selection and salience. To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them more salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, causal interpretation, moral evaluation and/or treatment recommendation for the item described” (Entman, 1993, p. 52).

Volgens Entman betekent framing dat bepaalde aspecten in een nieuwsbericht duidelijker naar voren worden gehaald of juist naar de achtergrond gebracht zodat het bericht op een vooraf bepaalde wijze wordt begrepen door het publiek. Volgens Van Gorp (2006) is framing vooral een proces waarbij betekenis gegeven wordt aan een bepaald verhaal of een bepaalde gebeurtenis:

“Framing is het proces waarbij een frame enerzijds bij de productie van een nieuwsbericht aangeeft welke elementen uit de waargenomen realiteit te selecteren, uit te sluiten, te benadrukken of aan te vullen, en anderzijds de ontvangers van context en een betekenissuggestie voorziet” (p. 46).

2.1.1 Wat zijn frames?

Frames zijn in het framingproces een soort richtlijnen in een boodschap die ervoor zorgen dat de ontvanger de boodschap kan begrijpen binnen zijn eigen begrippenkader. Van Gorp definieert een frame als volgt:

“Een frame is een standvastige, metacommunicatieve boodschap die het structurerende denkbeeld weergeeft dat een nieuwsbericht samenhang en betekenis verleent” (2006, p. 46).

Volgens Van Gorp (2006, p. 52), die voor een belangrijk deel voortbouwt op het werk van Gamson en Modigliani (1989), bestaan frames uit zogenaamde ‘framing devices’ en ‘reasoning devices’ die samen een ‘frame package’ vormen. Framing devices zijn een veelgebruikte aanduiding in de framingliteratuur om de aspecten in een frame te beschrijven die maken dat een frame als zodanig herkend kan worden. Veelgenoemde framing devices zijn woordkeuze, zinsbouw, stereotypen en beelden (Van Gorp, 2006, p. 52). Reasoning devices houden verband met de functies die een frame vervult zoals verwoord door Entman (1993, p. 52), namelijk het definiëren van problemen, het vaststellen van de oorzaak van het probleem, het vellen van een moreel oordeel en het aandragen van een oplossing. Deze reasoning devices zijn lastiger te onderscheiden dan framing devices en hoeven ook niet altijd in een frame voor te komen.

De Vreese (2005, p. 54) maakt onderscheid tussen ‘generieke frames’ en ‘issue specifieke’ frames. Volgens de onderzoeker is dit onderscheid belangrijk voor het begrip van frames en een duidelijk verschil tussen verschillende frames die er zijn. Met issue frames bedoelt De Vreese (2005, p. 54) frames die alleen toepasselijk zijn op bepaalde onderwerpen of gebeurtenissen. Een voorbeeld van een Issue frame is het ‘onschuldige slachtoffer’ frame dat werd benoemd door Van Gorp (2006, p. 127), waarin asielzoekers worden voorgesteld als slachtoffers van de omstandigheden. Generieke frames omschrijft De Vreese als volgt: *“Other frames transcend thematic limitations and can be identified in relation to different topics, some even over time and in different cultural contexts” (De Vreese, 2005, p.54).* Een voorbeeld van een generiek frame is het zogenaamde ‘conflictframe’ (Semetko &

Valkenburg, 2000, p.95) waarin (standpunten van) subjecten altijd als conflicterend worden voorgesteld in een media-uiting door ze tegenover elkaar te plaatsen.

2.1.2 De herkenning van frames: een interactief proces

In de definities van Van Gorp (2006) en Entman (1993) wordt framing uitgelegd als een interactief proces tussen de ontvanger van de boodschap en de zender van de boodschap. Aan de ene kant gebruiken de media framing om een onderwerp of gebeurtenis op een bepaalde manier uit te leggen aan de ontvanger. Aan de andere kant wordt de ontvanger bij het interpreteren van de boodschap beïnvloed door bestaande betekenisstructuren, ook wel mentale schemata genoemd (Gamson & Modigliani, 1989, p. 2; Scheufele, 1999, p. 105). Volgens Scheufele zijn deze 'pre-existing interpretive schemas' ingebouwde cognitieve betekenisstructuren die ervoor zorgen dat iedereen frames op een andere manier zou kunnen interpreteren. De interpretatie hangt voor een groot deel af van de individuele ervaringen en denkbeelden van een persoon of bepaalde groep. Dit maakt het herkennen van frames vaak een ondoorzichtig proces en niet voor iedereen gelijk (Bratner, Geise & Lobinger, 2012, p. 7).

Culturele verschillen of verschillen tussen generaties kunnen een grote invloed hebben op de interpretatie van een bepaald frame. Zoals Van Gorp (2006) stelt, zijn frames 'standvastig van karakter' en 'verweven met onze cultuur, zoals mythes, waarden en overtuigingsystemen' (p. 50). Vanwege deze kenmerken vinden frames herkenning bij het publiek omdat mensen zich kunnen identificeren met de gebruikte frames. Hoe beter een frame herkenbaar is binnen de normen en waarden van de ontvanger, hoe groter de kans dat deze het frame ook als zodanig herkent en verwerkt. Normen en waarden zijn echter veranderlijk, waardoor het waardevol is om framingstudies per cultuur en per onderwerp te blijven uitvoeren.

2.1.3 Framing in de journalistiek

In de journalistiek wordt framing vaak negatief geïnterpreteerd omdat de veronderstelling is dat men zo objectief mogelijk moet zijn bij de verslaglegging van gebeurtenissen (Van Gorp, 2006, p. 78). Frames zijn echter ook organiserende principes die ervoor zorgen dat zowel journalisten als het publiek berichten kunnen begrijpen (Gitlin, 1980, p. 7). Zonder frames zou de realiteit een grote verzameling van waarheden worden die interpretatie en begrip lastig maakt. Mensen hebben frames nodig om dingen te kunnen begrijpen binnen hun eigen begrippenkaders. Volgens Van Gorp (2006, p. 78) is de taak van de journalist dan ook

niet zozeer om zo objectief mogelijk te zijn, maar om een zo gebalanceerd mogelijk beeld te geven tussen de verschillende frames. Van Gorp stelt dat objectiviteit in de journalistiek niet staat voor 'neutraliteit, waarheid en volledigheid', maar voor 'evenwicht en relevantie' (2006, p. 78).

Doordat frames vaak niet expliciet uitgesproken worden in teksten, zijn ze moeilijk te herkennen. Zelfs journalisten zijn zich vaak niet bewust van de frames die zij gebruiken. Daarom is het zeer belangrijk om onderzoek te doen naar framing in de journalistiek. Er kunnen zich immers allerlei onbedoelde vooroordelen of stereotypen in een boodschap bevinden. Daarnaast bestaan er zogenoemde 'frame sponsors' (Van Gorp, 2010, p. 14) die bewust proberen de gebruikte frames te beïnvloeden ten voordele van de eigen zaak. Inzicht hierin is cruciaal om te begrijpen waarom de media op een bepaalde manier berichten over bepaalde onderwerpen.

2.2 Visuele framing

Net als tekst bevatten ook beelden frames. Maar in tegenstelling tot tekst krijgen beeldframes relatief weinig aandacht in de wetenschap. Onterecht, aldus Scheufele, die al in 1999 kritiek had op het gebrek aan serieus onderzoek op het gebied van visuele framing. Het onderzoekscorpus is tot op de dag van vandaag relatief klein en de vraag naar een serieuzere benadering van visuele frames wordt steeds groter (Borah & Bulla, 2006; Dimitrova & Rodriguez, 2011; Fahmy, 2005, 2007). Een van de problemen van framingstudies in het visuele domein is de moeilijkheid om bevindingen te kwantificeren. Dit komt meestal door een gebrek aan tijd en geld (Dan & Ihlen, 2011, p. 3) en door het gebrek van een duidelijke onderzoeksmethode (Brantner, Geise & Lobinger 2012, p. 3). Toch zijn er de afgelopen jaren meer onderzoekers zich met visuele framing gaan bezighouden (Brantner, Geise & Lobinger, 2012, p. 2). Visueel framingonderzoek kan een belangrijke rol spelen in het verrijken van het gehele framingdebat en ook in de visuele wetenschap, aldus Brantner, Geise en Lobinger (2012, p. 2). Coleman (2010) noemt visuele framing zelfs "one of the most important life lines for visual research" (p. 233).

Een van de voornaamste grondleggers van onderzoek naar framing in beelden is Entman (1991). In zijn vergelijkingsstudie naar de neergeschoten vluchten van de Zuid-Koreaanse vluchtmaatschappij KAL en het Iraanse Iranian Airlines toonde hij aan dat beelden een cruciale rol speelden in de framing van beide incidenten op de cover van Time Magazine. Zo werd de vlucht van KAL, dat werd neergeschoten door de Sovjets, geframed als een humanitaire ramp en als doelbewuste actie van Moskou om de landsgrenzen te

bewaken. Het neerschieten van het Iranian Airlines toestel door de Amerikanen werd juist geframed als een technisch mankement. Een ander veelzeggend onderzoek is gedaan door Abraham en Messaris (2001). Zij kwamen er bij een analyse van nieuwsberichten achter dat beelden vaak raciale vooroordelen en stereotypen bevatten die verborgen blijven in de begeleidende tekst (zie ook Abraham & Appiah, 2006). Beide onderzoeken worden vaak aangehaald ter illustratie van situaties waarin er in beeld duidelijk frames waren te herkennen die het debat domineerden.

Omdat het vakgebied van de visuele framing nog relatief nieuw is, is er een weinig uitgewerkt concept van wat visuele framing nu precies is. Coleman (2010) heeft een van de meest geciteerde definities van visuele framing geformuleerd:

“Visual framing characterizes the selection and visual accentuation of certain aspects of the perceived reality in a communicative context through the specific structuring and interpretation patterns and/or advise on appropriate action for a given situation” (p. 237).

Coleman (2010) komt met haar definitie grotendeels overeen met de definitie van Entman (1993, p. 52), die framing ziet als een mechanisme waarbij bepaalde delen in een media-uiting meer of minder geaccentueerd zodat de ontvanger deze op een bepaalde manier interpreteert.

2.2.1 De kracht van beeld

Meerdere studies hebben aangetoond dat beelden emotie los kunnen maken en attitudes kunnen veranderen bij het publiek (Brantner, Lobinger & Wetzstein, 2011, p. 526). Daarnaast zijn beelden sterke factoren in het beïnvloeden van de publieke opinie, het begrip van het nieuws en de evaluatie van bepaalde issues (Brantner, Lobinger & Wetzstein, 2011, p. 526). Bij rampen, waar beelden vaak een dominante rol spelen, kunnen ze diepe emotionele reacties en publieke verontwaardiging los te maken (Borah & Bulla, 2006, p. 42). Paivio en Csapo (1973) ontdekten door psychologisch onderzoek dat mensen de informatie uit beelden bovendien beter onthouden dan uit tekst. Dit wordt ook wel het ‘picture superiority effect’ (Brantner, Lobinger & Wetzstein, 2011, p. 526) genoemd. Garcia en Stark (1991) lieten in hun experiment ook zien dat foto’s meer lezers naar een verhaal trekken. Hieruit is te concluderen dat de kracht van beeld groot is en visuele frames een grote impact kunnen hebben.

2.2.2 Onderscheidende kenmerken van beeld

Abraham en Messaris (2001, in Borah & Bulla, 2006, p. 8) kennen drie kenmerken toe aan visuele frames die volgens hen het belangrijkste onderscheid vormen van tekstuele frames. Het eerste is de ‘analoge kwaliteit van beelden’, waarmee bedoeld wordt dat beelden herkend worden op basis van gelijkenis met andere beelden. Je hebt om die reden geen ingewikkelde grammaticale kennis nodig om foto’s te kunnen onderscheiden. Een tweede belangrijk kenmerk is ‘indexicaliteit’ (p. 8). Hiermee bedoelen de onderzoekers de gelijkenis van beelden met de werkelijkheid. Beelden worden, veel meer dan tekst, gezien als een afspiegeling van de realiteit. Hierdoor worden eventuele frames veel minder snel opgemerkt als zodanig. Een laatste kenmerk is het gebrek aan een ‘expliciete contextuele syntax’ (p. 8). In tegenstelling tot tekst hebben beelden geen mogelijkheid om aan de hand van syntax of zinsbouw aanvullende contextuele informatie te geven aan wat je als ontvanger ziet. Het principe ‘*What you see is what you get*’ is hier van toepassing. Het gegeven dat beelden geen expliciete context kunnen toevoegen heeft substantiële gevolgen voor de manier waarop beeldframes door de ontvanger worden geïnterpreteerd. Beelden zijn, meer dan tekst, onderhevig aan een filterproces door het publiek (Abraham & Messaris, 2001, in Borah & Bulla, 2006, p. 8). Dat betekent dat de interpretatie per persoon veel meer kan verschillen dan bij tekst. Voor deze studie moet er daardoor voorzichtig omgegaan worden met grote generalisaties. In een ideale situatie zouden de gevonden frames in een apart experiment aan verschillende mensen moeten worden voorgelegd om te zien of zij de specifieke interpretatie van het frame op dezelfde manier uitleggen en herkennen in het beeld. Gezien de beperkte omvang van dit onderzoek kon hier echter niet aan worden voldaan.

2.2.3 Visuele framing als ‘fractured paradigm’

Een groot probleem van veel visueel framingonderzoek is dat de onderzoekers geen duidelijke verantwoording van hun methode geven. Dimitrova en Rodriguez (2011, p. 50) noemen het onderzoeksveld zelfs een “fractured paradigm” omdat er volgens hen geen eenduidig antwoord wordt gegeven op wat visueel framen precies inhoudt. Brantner, Geise en Lobinger (2012) constateren in hun systematische analyse van framingonderzoek dat deze uitspraak te ver gaat en betogen dat de meeste framingstudies wel degelijk eenzelfde concept hebben van wat visuele framing precies is, maar over de methodologie doen ook zij geen heldere uitspraak. Dat er zoveel onduidelijkheid is over de methodologie van studies

die onderzoek doen naar beeldframes, gaat ten koste van de betrouwbaarheid en relevantie van de frames die in verschillende onderzoeken worden ontdekt.

2.2.4 De moeilijkheid in het herkennen van beeldframes

Een van de belangrijkste redenen dat het onderzoek naar frames in beelden is achtergebleven, is dat beeldframes lastig te herkennen zijn. Beelden, en vooral enkele beelden zoals foto's, hebben - meer dan tekst - beperkingen in de context die ze kunnen bieden aan een kijker. Een belangrijk voorbeeld hiervan is dat in foto's vaak geen oorzaak-gevolgrelatie kan worden uitgelegd (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 52). Foto's zijn immers momentopnames en voor een oorzaak-gevolgrelatie is meestal een serie opeenvolgende uitingen, of expliciete context, nodig om verband te suggereren. Voor de kijker is het lastig om een foto als losstaande boodschap te zien die een eigen verhaal vertelt. Tegelijkertijd staat vast dat fotografen keuzes maken in hun foto's die de kijker in een bepaalde richting sturen, al is het maar door de keuze van het moment of kader.

Ook de zogenaamde analoge en indexicale kwaliteit van foto's maakt de herkenning van frames in beelden lastig. Doordat mensen foto's interpreteren als realistische weergaven van de werkelijkheid, zijn ze minder snel geneigd om wat ze in de foto zien te interpreteren als bewuste keuze van de maker. Foto's worden over het algemeen herkend op basis van contextuele cues (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 52). Hierdoor is het waarschijnlijk dat de kijker minder oog heeft voor de visuele cues die ook verwerkt zitten in de foto en de kijker mogelijk een bepaalde kant op proberen te sturen (p. 52). Het doel van de beeldonderzoeker is om die visuele cues uit het materiaal te halen en ze te koppelen en verklaren aan de hand van de contextuele cues, om zo een compleet beeld te vormen. Dat is een complexe opgave.

2.2.5 De relatie tussen tekst en beeld bij nieuwsframes

Door de opkomst van de technologie en veranderende media raakt de scheidslijn tussen tekst en beeld in media-uitingen steeds meer vervaagd (Martinec & Salway, 2005, p. 337). Tekst en beeld werken steeds vaker samen en vormen een zogenoemde 'multimodale tekst' (Martinec & Salway, 2005, p. 337). Hoewel het voor kan komen dat mensen een nieuwsfoto geïsoleerd tegenkomen, worden deze doorgaans begeleid door een titel en begeleidende tekst. Bij analyses van media-uitingen is het daarom belangrijk om rekening te houden met de verhouding tussen tekst en beeld.

Een eendimensionale lezing van beeld of tekst kan ervoor zorgen dat het publiek de

'holistische boodschap' niet in zich opneemt (Dan & Ihlen, 2011 p. 8). Hiermee wordt bedoeld dat het publiek niet de complete betekenis van de boodschap binnen het tekensysteem - de verschillende communicatieve afspraken die mensen onderling hebben gemaakt om dingen te omschrijven zoals woorden, grammatica of gebaren - waarin deze zich bevindt ziet, maar alleen een beperkt onderdeel daarvan. Het ontbreken van een oorzaak-gevolgrelatie in foto's zorgt er bovendien voor dat de contextverschaffing door begeleidende tekst een belangrijke rol speelt bij de interpretatie en herkenning van nieuwsframes door het publiek. Daarnaast komt het voor dat de tekst en het beeld een verschillend frame in zich dragen. Een voorbeeld hiervan is de eerder aangehaalde studie van Messaris en Abraham (2001), waarbij de begeleidende foto's van nieuwsberichten raciale stereotypes bleken te bevatten die door de nieuwsredacties juist zorgvuldig werden vermeden in de tekst. Bij de analyse van nieuwsframes kunnen tekst en beeld vrijwel nooit helemaal los van elkaar worden gezien.

3. Het model voor de analyse van visuele frames van Dimitrova en Rodriguez

---

In dit hoofdstuk wordt het researchmodel van Dimitrova en Rodriguez (2011) om beeldframes te analyseren uitgebreid besproken. Allereerst wordt beknopt uiteengezet wat de relatie van het model is met de achterliggende theorie van de discoursanalyse en het sociaal constructivisme. Vervolgens wordt in detail ingegaan op de werking van het model en de bijbehorende vier analyiseniveaus.

3.1 Discoursanalyse en het sociaal constructivisme als uitgangspunten

Hoewel Dimitrova en Rodriguez het zelf niet expliciet benoemen, is hun model een manier om het discours van visuele framing te onderzoeken. Het is daarmee een discoursanalyse. Dit heeft een aantal theoretische en praktische consequenties die relevant zijn om kort te bespreken voordat op het model zelf ingegaan wordt.

Discoursanalyse is een vorm van inhoudsanalyse waarbij het 'discours' wordt bestudeerd. Het discours staat voor de manier waarop wij over de wereld, of een aspect van de wereld, praten en de manier waarop wij hem begrijpen (Jorgensen & Philips, 2002, p. 1). Met discoursanalyse kan worden onderzocht wat als waarheid wordt gepresenteerd en hoe die waarheid is vormgegeven. Zo'n discours kan bestaan uit verbale of gesproken teksten, maar ook uit beelden. In tegenstelling tot andere inhoudsanalyses wordt bij discoursanalyse tekst opgevat als iets wat niet alleen informatie overdraagt, maar ook zelf een werkelijkheid vormt. Om deze reden moet tekst worden benaderd als een sociale uiting.

In een discoursanalyse gaat het er niet om uit te zoeken welke uitspraken over de wereld waar of onwaar zijn, maar de analist zoekt naar patronen in de tekst en de sociale consequenties en verschillende discursieve representaties van de realiteit (Jorgensen & Philips, 2002, p. 21). De basis voor de discoursanalyse is de claim dat het begrip van de realiteit altijd wordt gevormd door taal. Met taal creëren mensen representaties van de realiteit die nooit directe weergaves zijn van de objectieve werkelijkheid, maar die zelf bijdragen aan de vorming van die realiteit (Jorgensen & Philips, 2002, p. 9). Met dat gegeven

bevinden de wortels van de discoursanalyse (Jorgensen & Philips, 2002, p. 2) – en het begrip van framing (Van Gorp, 2006) – zich in het sociaal constructivisme, een overkoepelend begrip voor nieuwe theorieën over cultuur en de maatschappij (Jorgensen & Philips, 2002, p. 4). Hoewel het sociaal constructivisme een brede verzamelterm is, zijn er volgens Burr (1995, p. -5, in Jorgensen & Philips, 2002, p. 5 – 6) – die hiermee voortbouwt op het werk van Gergen (1985) – een aantal uitgangspunten die sociaal constructivistische theorieën verbinden: (1) onze kennis van de wereld moet niet als objectieve waarheid gezien worden, maar als een weerspiegeling van de realiteit zoals wij hem categoriseren via discours. (2) De manier waarop wij de wereld begrijpen en beschrijven is cultureel en historisch bepaald en gebonden aan de tijd waarin we ons bevinden. (3) We begrijpen de wereld door middel van sociale processen. Kennis wordt gecreëerd door sociale interactie. (4) Verschillende sociale begrippen van de wereld leiden tot andere sociale acties. Als gevolg hiervan heeft de sociale constructie van kennis sociale consequenties. Deze uitgangspunten vinden hun oorsprong in het structuralisme en het poststructuralisme.

Een probleem bij discoursanalyse en andere vormen van onderzoek met een sociaal constructivistische benadering, is dat doordat de onderzoeker zich doorgaans bevindt in de sociale en culturele realiteit die hij moet analyseren, het moeilijk is om een gezonde wetenschappelijke afstand te bewaren tot het onderzoeksobject (Jorgensen & Philips, 2002, p. 21). Dat kan voor problemen zorgen in de betrouwbaarheid van de bevindingen. Studies die dit probleem proberen te ondervangen zijn doorgaans gericht op het vergroten van de transparantie van het onderzoek en het duidelijk maken van de rol van de onderzoeker binnen, en de opstelling ten opzichte van het onderzoek en de realiteit waarbinnen het onderzoek zich afspeelt. Hier zal bij de eigen framinganalyse en de evaluatie van dit model dus ook rekening mee gehouden moeten worden.

3.2 Het model en de vier interpretatieve niveaus

Het model van Dimitrova en Rodriguez is, voor zover bekend, het enige omvattende methodologische model voor visuele framinganalyse. Het kenmerkt zich door het kijken naar beeldmateriaal op vier niveaus. Deze niveaus baseren de Amerikaanse onderzoekers op de verschillende methodes die andere framingonderzoekers tot nu toe hebben toegepast, en theorieën uit literatuur over beeldanalyse en semiotiek van onder andere Kress en Van Leeuwen (1996). De vier niveaus omschrijven Dimitrova en Rodriguez als “levels that progressively become more sensitive to the assignment of meaning to visual depictions as a basis for the identification of frames” (2011, p. 52). Op elk niveau kan dieper worden

ingegaan op de betekenis van de elementen in een foto om zo tot een zo compleet mogelijke interpretatieve lezing te komen. Het model reikt zelf geen kant-en-klare frames aan, maar geeft handvatten voor de beeldonderzoeker om een onderbouwde lezing van het beeld uit te voeren aan de hand waarvan frames zijn te construeren of herkennen. Het model kan volgens de onderzoekers toegepast worden op “pictures, illustrations and other forms of visual representation” (p. 52), en heeft zowel toepassing op *media frames* en *audience frames*. *Media frames* zijn de frames die in de journalistieke boodschap zitten opgeslagen en *audience frames* de individuele interpretatie van het publiek op wat het frame volgens hen is.

Het gebruik van vier afgebakende niveaus, waarbij afzonderlijk naar delen van de foto wordt gekeken om frames in een foto te ontleden, is niet geheel vanzelfsprekend. Net als bij de analyse van frames verloopt ook de analyse van beeld volgens een interactief proces. Volgens De Saussure (1960), samen met Peirce een grondlegger van de semiotiek en analyse van tekens, is het zelfs onmogelijk om eerst naar de individuele delen van een foto te kijken. Hij betoogt dat je bij de analyse van een (beeld)tekst altijd eerst naar het geheel moet kijken voordat je de individuele delen kan analyseren. Later is dit standpunt genuanceerd door andere onderzoekers. Volgens Chandler (2007, p. 87) is de semiotische analyse van tekst, net als bij framing, een proces waarbij men steeds afwisselt tussen de verschillende analyseniveaus en waarbij de herkenning van tekens en objecten deels gelijkloopt aan het toekennen van betekenis. Oftewel: de volgorde van analyseren is niet een puur lineair proces, maar kan variëren. Dit betekent dat de niveaus van Dimitrova en Rodriguez (2011) niet als lineaire tool gezien moeten worden. Een onderzoeker begint niet bij het eerste niveau om vervolgens één voor één de daaropvolgende niveaus te analyseren, maar wisselt steeds tussen de verschillende interpretatieve niveaus voor een zo compleet mogelijke lezing van het beeld.

3.2.1 Niveau 1: beelden als denotatieve, aanduidende systemen

Op het eerste niveau bekijkt de onderzoeker de beelden als ‘visual sensations or stimuli that activate the nerve cells in the eyes to send information to the brains’ (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 53). Dit niveau houdt simpel gezegd in dat er bij het coderen slechts gekeken wordt naar wie of wat er op de foto wordt afgebeeld. Op basis hiervan worden thema’s geïdentificeerd en worden objecten en discrete elementen (p. 53) genummerd.

Dimitrova en Rodriguez koppelen het eerste niveau aan het begrip van *denotatie* van de semioticus en filosoof Roland Barthes (1973, 1977). Met denotatie doelde Barthes op

de meest letterlijke betekenis van datgene wat je ziet. Daarmee onderscheidt het zich van de connotatie, waarbij het juist gaat om de achterliggende betekenis van het geziene. Een veelgebruikt voorbeeld is de Citroën reclame waarbij de Citroën wordt afgebeeld als goddelijke auto. De denotatie is dan: een Citroën is een auto, terwijl de connotatie is dat de Citroën een goddelijke plek is. Op dit eerste niveau wordt de connotatieve betekenis: een goddelijk plek, dus niet benoemd en gaat het alleen om de constatering: dit is een auto.

Het eerste niveau van de analyse heeft te maken met de 'analogie' en 'indexicaliteit' (2011, p. 53) van de foto, termen die zijn geformuleerd door Peirce (1886). Dimitrova en Rodriguez koppelen Peirce in navolging van Abraham en Messaris (2001) aan de framingliteratuur. Met analogie wordt bedoeld dat de kijker de objecten op een foto herkent op basis van gelijkenis met andere objecten. De kijker hoeft dus geen ingewikkelde grammaticale syntax te beheersen om de objecten op een foto te herkennen. Mensen weten dat iets een auto is, omdat ze eerder een auto hebben gezien. Indexicaliteit op dit niveau verwijst naar de gelijkenis die foto's hebben met de werkelijkheid. Omdat foto's gezien worden als dichtbij de realiteit staand geven ze een zogenaamde een-op-een correspondentie met de werkelijkheid (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 53). Mensen geloven wat er op de foto is afgebeeld omdat deze een weerspiegeling van de werkelijkheid lijkt te zijn. De term indexicaliteit die Rodriguez en Dimitrova toepassen moet niet worden verward met de indexicaliteit die in de taalkunde voorkomt, waarin de term verwijst naar "de sociale en culturele frames waarbinnen de tegenspeler naar betekenis moet gaan zoeken" (Blommaert, 2009). Rodriguez en Dimitrova (2011) geven er in navolging van Abraham en Messaris (2001) en Peirce (1868) een gerelateerde, maar iets andere betekenis aan.

Eventuele frames op dit eerste niveau worden herkend door elementen in de foto als titels, bijschriften, inscripties of andere tekstuele omschrijvingen die de foto begeleiden, maar frames worden ook herkend op basis van visuele intertextualiteit en gelijkenis van de afgebeelde mensen, plaatsen of dingen met andere foto's (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 53). De kijker vraagt zich hierbij af: wat zijn de basiselementen die ik direct herken? Op dit eerste niveau kunnen thema's en globale trends in de foto's worden onderscheiden. Hier vallen ook de 'generieke frames' (De Vreese, 2005) onder.

Om meer diepgang te geven aan de lezing op het eerste niveau nemen de onderzoekers ook de Gestaltprincipes van nabijheid, gelijkheid of gelijkenis, geslotenheid en evenwicht mee (p. 54). De Gestaltwetten zijn een serie wetten afkomstig uit de cognitieve psychologie die zorgen voor ordening in wat je in een foto ziet (Van den Broek, De Jong

Koetsenruijter & Smit, 2010, p. 49).

De Gestaltwet van nabijheid houdt in dat “kijkers de neiging hebben om elementen te zien als geordend in groepen als ze dichtbij elkaar staan” (Todorovic, 2011, vertaald uit het Engels). Dat houdt in dat elementen die zich dicht bij elkaar bevinden, als bij elkaar passende groep worden ervaren in een foto. De wet van gelijkheid of gelijkenis houdt in dat elementen die gelijk aan elkaar zijn, als groep of bij elkaar horend gezien worden. Dit betekent dat als de kijker meerdere elementen ziet die los van elkaar staan, de elementen die gelijkenis hebben in bijvoorbeeld kleur, grootte of vorm als groep gezien worden (Todorovic, 2011). De Gestaltwet van geslotenheid zorgt ervoor dat ‘elementen worden gezien als groep als ze samen een gesloten figuur maken’ (Todorovic, 2011, vertaald uit het Engels). Denk hierbij aan het principe van een sterrenbeeld als je naar de hemel kijkt. Mensen delen bepaalde sterren bij elkaar in omdat ze een gesloten figuur maken, zoals de steelpan of kleine beer. De Gestaltwet van evenwicht heeft te maken met het gegeven dat men van nature losse delen altijd in balans of evenwicht probeert te zien. Een voorbeeld hiervan is het indelen van foto’s op basis van een gelijke as. Denk aan het principe van een horizon in een foto. De foto wordt natuurlijkerwijs ingedeeld in twee vlakken, namelijk de lucht en het land, die in balans met elkaar zijn. Vaak proberen fotografen om een balans in hun foto te verwerken, maar een verstoring van de balans van een foto kan ook juist een dramatisch effect hebben die de kijker dwingt nog een tweede keer te kijken.

Het is belangrijk te vermelden dat de Gestaltwetten nooit individueel van elkaar werken maar altijd in combinatie met elkaar. Zo kunnen elementen in een foto op basis van het principe van geslotenheid bij elkaar ingedeeld worden, maar door een botsing met twee of drie andere Gestaltprincipes uiteindelijk niet als een gesloten geheel ervaren worden. In de analyse gaat het vooral om de Gestaltprincipes die in de foto domineren. De Gestaltwetten zijn zoals gezegd principes op basis waarvan we elementen in een foto indelen. Hierop baseren we wat bij elkaar hoort en wat niet en waar we aandacht aan besteden en waar niet. Deze indeling gebeurt over het algemeen onbewust. Bij het analyseren van nieuwsfoto’s is dat goed om te beseffen omdat het als framingdevice gebruikt kan worden. Zo kunnen bepaalde framing devices op basis van de gestaltwetten duidelijk op de voorgrond worden gebracht voor het publiek, of juist niet.

3.2.2 Niveau 2: beelden als stilistische en semiotische systemen

Op het tweede niveau wordt gekeken hoe de personen en objecten op de foto zich tot elkaar verhouden en wat die relatie betekent binnen het kader van het beeld. Ook wordt

hier gekeken naar fotografische en technische conventies en hoe die sociale betekenis toevoegen aan de foto (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 55). Als wordt uitgegaan van het gegeven dat men in beeld kan framen betekent dat dat losse objecten of personen in een foto daar niet zomaar zijn. De fotograaf kan bewust op een bepaalde plek zijn gaan staan, de personen in de foto kunnen elkaar bewust hebben opgezocht, bepaalde objecten kunnen in elkaars nabijheid zijn geplaatst, enzovoorts. Een voorbeeld dat Dimitrova en Rodriguez (2011) aanhalen is de zogenoemde 'Face-ism index' van Archer (1983). Dit principe gaat uit van het idee dat het tonen van gezichten op een foto de perceptie van intelligentie en ambitie uitstraalt. Anderzijds duidt de foto op niet-intellectuele kwaliteiten als aantrekkelijkheid of emotie als het hele lichaam in beeld is.

De principes op het tweede niveau die Dimitrova en Rodriguez het meest uitwerken zijn de principes van 'sociale afstand', 'visuele modaliteit' en het 'gedrag van het subject' (p. 55). Dit zijn volgens hen de meest voorkomende *framing devices* op dit niveau. Bij sociale afstand verwijzen de onderzoekers naar het theoretische concept van Hall (1966) van *nabijheid* of het *menselijke gebruik van ruimte* (p. 55). Het idee hiervan is dat de verschillen in menselijke 'onzichtbare grenzen' corresponderen met de verschillende gezichtsvelden die je als kijker waarneemt. Met die onzichtbare grenzen worden de denkbeeldige kaders bedoeld die wij als mensen om ons heen hebben in contact met anderen. Een persoonlijke vriend laat je bijvoorbeeld eerder toe voor een aanraking dan iemand die je niet kent. Hoe dichterbij iemand mag komen, hoe persoonlijker de band met diegene waarschijnlijk is. Dit principe werkt ook zo in beeld. Hoe dichterbij de foto bij het gefotografeerde subject mag komen hoe persoonlijker deze wordt. Dimitrova en Rodriguez kennen zes waarden van sociale afstand toe, verwijzend naar de zes perspectieven die Kress en van Leeuwen (2006) toekennen om de persoonlijke nabijheid van een foto aan te geven. Een foto waarbij het hoofd van een persoon in beeld is, is een "intieme foto". Als ook de nek en schouders gefotografeerd zijn noemen ze de foto "dichtbij persoonlijk", een foto vanaf het middel wordt "veraf persoonlijk" genoemd. Is de persoon helemaal in beeld, dan heet de foto "dichtbij sociaal". Wanneer de persoon op de foto te zien is met de ruimte daaromheen, spreken de onderzoekers van "ver sociaal". De laatste is de "publieke" foto. Hiermee wordt bedoeld dat er meerdere mensen in de foto voorkomen die geheel in beeld te zien zijn.

Het tweede principe is de zogenoemde 'visuele modaliteit' van beeld. Hier wordt vooral gekeken naar de technische aspecten van het beeld en hoe deze de "realiteit" (Kress en Van Leeuwen, 2006, p. 155) van een foto vergroten. Denk aan het gebruik van kleur, schaduw, diepte en details die kunnen worden ingezet. 'Modaliteit' is een begrip uit de

linguïstiek en refereert aan de mate waarop statements die worden gemaakt over de wereld waar of geloofwaardig zijn (Kress & Van Leeuwen, 2006, p. 155). Maar, zo betogen Kress en Van Leeuwen, modaliteit is minstens zo toepasbaar op beeld. Het belangrijkste element op basis waarvan modaliteit is te onderscheiden in beeld is de mate van natuurlijkheid of fotorealisme (p. 156).

Kress en Van Leeuwen (2006) onderscheiden in hun boek acht zogenoemde 'modaliteitsmarkers': herkenningpunten op basis waarvan de modaliteit is af te lezen. Dit zijn (1) kleurverzadiging, (2) kleurverschil, (3) kleurmodulatie, (4) conceptualisatie, (5) representatie, (6) diepte, (7) belichting en (8) helderheid (p. 160 – 162). Op basis van deze markers kan een niveau van modaliteit worden vastgesteld; laag, gemiddeld of hoog. Een foto met lage modaliteit vertoont een lage gelijkenis met de realiteit, een foto met hoge modaliteit een grote gelijkenis met de realiteit. De modaliteit zegt veel over een mogelijk gebruikt frame omdat het laat zien in hoeverre de foto door de kijker als realiteit of als bewerking van die realiteit geïnterpreteerd zal worden. Bij nieuwsfotografie zijn deze markers echter vaak minder relevant omdat de fotografen juist actief een zo realistisch mogelijk beeld nastreven. Nieuwsfotografen hebben doorgaans als doel om foto's te maken die zo min mogelijk gekleurd zijn en zoveel mogelijk de realiteit representeren. De modaliteit zal dus bijna altijd hoog zijn. Maar, in de gevallen dat dit niet zo is, is dat dan wel weer veelzeggend.

In het derde principe wordt gekeken naar het gedrag van het subject in de foto. Hier gaat het om acties of poses in het frame. Deze zorgen voor interactie tussen de kijker en de mensen die te zien zijn in de foto. Omdat het om een enkel beeld gaat, is niet altijd te zeggen wat een subject in de foto precies aan het doen is, maar de bewegingen en houding kunnen wel een indicatie geven. Hieruit valt voor de kijker veel af te leiden over wat zich in de foto afspeelt. Gedrag in een foto is een zeer effectief framingdevice.

Andere aspecten die op dit niveau bekeken worden zijn de belichting, standpunt van de camera - wordt de persoon van de zijkant, van onder of van een ander standpunt gefilmd - en andere technische kunstgrepen die invloed hebben op de sociale betekenis van de foto.

3.2.3 Niveau 3: beelden als connotatieve systemen

Op het derde niveau worden beelden bekeken als *connotatieve systemen* (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 56). Hiermee wordt bedoeld dat de tekens en objecten in de foto niet alleen worden herkend als specifiek persoon, ding of plaats, met de betekenis die dat heeft binnen het kader van de foto, maar ook worden gekoppeld aan de ideeën en concepten die

erachter schuilgaan. Nieuwsbeelden worden hierbij geanalyseerd als 'signs, and their relationships with other signs within the signsystem they are assessed' (p. 56).

Er zijn drie soorten tekens, of '*signs*', te onderscheiden: iconische tekens, indexicale tekens en symbolische tekens (Pierce, 1868). In het model van Dimitrova en Rodriguez wordt vooral gekeken naar symbolische tekens. De onderzoekers verwijzen naar de bewering van Pierce (1868) dat symbolen meer sociale reactie dan iconische of indexicale tekens uitlokken omdat ze diepere wortels hebben in de cultuur van mensen. Aangezien frames sterk verweven zijn met culturele waarden (Van Gorp, 2006, p. 50) lijkt dit type teken ook het meest geschikt voor framing en neemt het een centrale plaats in het model in. Dat neemt niet weg dat tekens vrijwel nooit alleen symbolisch zijn, maar ook altijd elementen van iconografie en/of indexicaliteit – hier wordt wel de in de semiotiek bedoelde indexicaliteit bedoeld - in zich dragen.

Er zijn volgens Van Leeuwen (2003) twee soorten symbolen te herkennen: het abstracte symbool en het figuratieve symbool. Bij abstracte symbolen gaat het om vormen en objecten die symbolische waarden hebben, een logo van een bedrijf bijvoorbeeld. Bij figuratieve symbolen om personen, plaatsen en dingen met een symbolische waarde (p. 107-108), bijvoorbeeld Nelson Mandela, of de Piramiden van Gizeh. Deze elementen krijgen vaak een prominente rol in een foto en worden aangezet door technische middelen als belichting of kleurcontrast. Figuratieve symbolen zorgen ervoor dat mensen eerder een bepaald frame activeren. Voor sommigen was de foto van het naakte Vietnamese meisje dat wegrent voor een Amerikaanse luchtaanval bijvoorbeeld het symbool voor het verzet tegen de Vietnamoorlog.

Verder worden op het derde niveau visuele metaforen bekeken. Metaforen in nieuwsfoto's zijn vaak lastig te herkennen, maar volgens Dimitrova en Rodriguez is het wel mogelijk om metafoorachtige verschijnselen in een foto te herkennen. Als voorbeeld geven zij de Amerikaanse vlag in een foto. Deze kan symbool staan voor nationalisme, maar ook voor een indicatie zijn voor een bepaalde locatie of militaire macht.

Op dit niveau zouden eventuele frames zich al moeten manifesteren, maar is het nog lastig om er enige vooraf bedoelde betekenis aan te ontleen. Dat gebeurt op het vierde niveau.

3.2.4 Niveau 4: beelden als ideologische representaties

Op het vierde niveau worden beelden bekeken als *ideologische representaties van de werkelijkheid* (p. 57). Dimitrova en Rodriguez citeren hier Panofsky (1970). Om op dit niveau

naar frames te kijken is volgens hem “to ascertain those underlying principles which reveal the basic attitude of a nation, a period, a class, a religious or philosophical persuasion” (p. 55). Op dit niveau worden alle niveaus samengebracht om tot één interpretatieve lezing te komen (p. 55). Om op dit niveau te kunnen analyseren heeft de onderzoeker een gedegen theoretische achtergrondkennis nodig van het onderwerp en van de maatschappelijke en culturele kaders waarbinnen het onderwerp bestudeerd wordt. Hoe groter die kennis, hoe groter de kans dat de onderzoeker een zo correct mogelijke interpretatie weet te geven van het beeld. Tegelijkertijd loopt de onderzoeker hier ook het gevaar eigen vooroordelen mee te nemen in de analyse. Daardoor is het vierde niveau een ingewikkeld niveau van analyse.

4 Methode

In dit hoofdstuk worden de beoordelingscriteria van het model van Dimitrova en Rodriguez (2011) besproken en wordt een methodologische verantwoording gegeven voor de casestudy waarmee het model is geëvalueerd.

4.1 Beoordelingscriteria

Dimitrova en Rodriguez (2011) benoemen als belangrijkste doel van hun onderzoek het uitbreiden en versterken van het vakgebied van framing door het voorstellen van een vierdelig model voor frame-identificatie in beelden (p. 61). Ze spreken daarbij de hoop uit dat andere onderzoekers het model en de bijbehorende niveaus verder uitwerken en als een handvat gebruiken voor toekomstig visueel framingonderzoek. De voordelen van het model zijn volgens Dimitrova en Rodriguez de mogelijkheid om uitkomsten tussen verschillende visuele analyses te vergelijken en conceptuele consistentie te brengen. Maar het biedt volgens de onderzoekers ook de mogelijkheid om de effecten van visuele frames op audience frames beter te begrijpen (2011, p. 61).

Deze zelfopgestelde doelen dicteren dat het model aan een aantal zaken moet voldoen: het moet (1) werkbaar zijn, (2) tot bruikbare resultaten leiden en (3) breed inzetbaar zijn op verschillende thema's. Aan de hand van deze beoordelingscriteria kan worden vastgesteld of het model en de gebruikte hulpmiddelen daadwerkelijk een substantiële bijdrage leveren aan de identificatie van beeldframes. Hiermee wordt ook antwoord gegeven op de onderzoeksvraag:

In hoeverre is het model van Dimitrova & Rodriguez (2011) een werkbaar alternatief voor de gefragmenteerde manieren van methodiekgebruik in huidige studies naar beeldframes in het nieuws en levert het bruikbare resultaten op?

Bij de werkbaarheid van het model wordt de **bruikbaarheid** en **volledigheid** onderzocht. Met 'bruikbaarheid' wordt bedoeld dat de aangereikte hulpmiddelen in het model een duidelijke functie hebben en dat die functie ook concreet is te koppelen aan de praktische uitvoering in de analyse. Het moet duidelijk zijn of en op welke manier de hulpmiddelen bijdragen aan de identificatie van frames. Het gegeven dat frames in beelden zeer lastig te herkennen zijn (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 51), is een belangrijke reden voor de fragmentatie binnen het onderzoeksveld naar framing. De vraag is in hoeverre dit model

hulpmiddelen aanreikt die dit wel kunnen. Bij 'volledigheid' wordt onderzocht of de aangereikte hulpmiddelen afdoende zijn en voldoende uitgewerkt om tot een interpretatieve lezing te komen. Dimitrova en Rodriguez (2011) geven zelf al aan dat het model nog extra aanvulling behoeft.

Het tweede beoordelingscriterium gaat in op de resultaten die uit de analyse, uitgevoerd aan de hand van het model, voortkomen. Het model is bedoeld voor zowel kwalitatieve als kwantitatieve framinganalyse en moet ervoor zorgen dat de onderzoeker frames uit het onderzoeksmateriaal kan halen. Dat wordt in dit onderzoek getoetst. Zoals in de inleiding al is vermeld, wordt niet verwacht dat het model kant-en-klare frames aanreikt. Hier is een uitgebreide onderwerpstudie voor nodig waar in dit onderzoek geen tijd voor is. Naar verwachting is het wel mogelijk om bestaande frames te identificeren en dat interpretatieve middelen worden geboden om nieuwe frames te kunnen herkennen. Het model van Dimitrova en Rodriguez zorgt er idealiter voor dat de resultaten van framingstudies naar beeld op een meer systematische manier tot stand komen en ook zo worden gepresenteerd. Hier wordt het model ook op beoordeeld in dit onderzoek. Verder wordt getoetst of de resultaten voldoende relevant en compleet zijn voor een interpretatieve lezing. Hoewel dit tweede beoordelingspunt zeker van waarde kan zijn om vast te stellen of het model relevante uitkomsten produceert, is enige terughoudendheid gepast. Doordat het proces van frameherkenning en analyse voortkomt uit interpretatie van de onderzoeker, moet worden opgepast met al te grote generalisaties over de betekenis van de resultaten op inhoudelijk niveau.

Ten slotte zal worden onderzocht of het model breed toepasbaar is op verschillende onderwerpen. De omstandigheden waarin beeldframes door nieuwsproducenten worden geconstrueerd is niet gelijk. Een oorlogsfoto loopt tijdens zijn werk bijvoorbeeld tegen andere praktische en inhoudelijke problemen aan dan een politiek- of sportfoto, en ook de ideologische en maatschappelijke betekenis, interpretatie en impact van de foto's kan verschillen. Dat betekent dat deze foto's verschillende inhoudelijke keuzes of elementen van beeldmanipulatie bevatten en dat ze ook op een andere manier geïnterpreteerd moeten worden. De onderzoeker moet dus mogelijk op andere elementen in de foto letten. Het onderzoekscorpus bevat om deze reden een selectie foto's met verschillende nieuwsthema's. Bij de analyse van de werkbaarheid van het model en de resultaten zal hier rekening mee worden gehouden.

4.2 Analyse

Aan de hand van het model van Dimitrova en Rodriguez (2011) wordt een beknopte framinganalyse gedaan met als vraag of de aangereikte hulpmiddelen de onderzoeker in staat stellen om betrouwbare frames uit het materiaal te destilleren. Volgens Entman (1993, p. 52) zijn er drie manieren om framing te onderzoeken. Namelijk door het onderzoek te focussen op de communicator (zender), de ontvanger of de tekst. Onderzoekers die de communicator bestuderen, zoeken vooral naar de invloed van journalistieke principes op de frames die worden gebruikt in de nieuwsproductie. Een voorbeeld van een studie die op deze manier visuele framing heeft onderzocht is die van Fahmy (2005) naar gatekeeping principes bij Engelse en Arabische kranten. Zij analyseerde hoe groot de rol was van redacteurs van de verschillende kranten in het uiteindelijke selectieproces van de foto's. Onderzoekers die de ontvanger als onderzoeksobject hebben, proberen erachter te komen welk effect frames en framing devices hebben op de ontvanger. Vaak zijn dit experimenten. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek van Brantner, Lobinger & Wetzstein (2011) waarin werd onderzocht hoe emotionele frames in de verslaggeving van de Gaza-oorlog de emoties van het publiek en hun evaluatie van de oorlog beïnvloedde. Onderzoekers die de tekst bestuderen, houden zich bezig met het analyseren van het mediadiscours, oftewel: zij onderzoeken of ze de verschillende frames in de verschillende media-uitingen kunnen vinden, contextualiseren en kwantificeren. Veruit de meeste onderzoeken die zich op framing en visuele framing richten, bevinden zich in deze categorie (zie bijvoorbeeld: Entman 1993, Horsti 2013, Schwalbe 2006, Fahmy & Neuman, 2012). Het model van Dimitrova en Rodriguez is specifiek bedoeld voor de analyse van frames in de mediatekst, of het mediabeeld in dit geval. Deze benadering wordt dus ook gehanteerd in dit onderzoek.

Van Gorp (2006) wijst in navolging van Semetko en Valkenburg (2000) op twee manieren om onderzoek te doen naar frames in een media-uiting: de inductieve analyse en de deductieve analyse. De inductieve analyse houdt in dat de analist "met een open geest via analyse en interpretatie van het bronnenmateriaal de frames in kaart brengt die op een bepaalde kwestie betrekking hebben" (p. 99). De inductieve analyse is zoals Van Gorp het stelt een "zeer arbeidsintensieve manier om te analyseren, op een kleine steekproef gebaseerd en moeilijk te repliceren" (Van Gorp, 2006, p. 99; Semetko & Valkenburg, 2000, p. 94-95). Bij de deductieve analyse is het doel om te kijken of bestaande frames substantieel voorkomen in het materiaal. Hierbij wordt doorgaans gebruik gemaakt van een groter corpus dan bij een inductieve analyse en is het doel om een kwantitatieve inschatting te maken van de aanwezigheid van een frame in het onderzochte materiaal. Het model van

Dimitrova en Rodriguez is bedoeld voor zowel het identificeren van nieuwe frames (inductief) als het analyseren van bestaande frames (deductief) (p. 61).

Omdat het hier om een beperkte studie gaat, en het ontdekken van nieuwe frames in een mediatekst vraagt om een zeer uitgebreide onderwerpstudie, is niet gezocht naar nieuwe frames. Wel is op een deductieve manier gekeken of er bestaande frames in het materiaal zitten. Deze zijn echter niet gekwantificeerd.

4.3 Kwaliteitscriteria

Deze studie is een kwalitatieve inhoudsanalyse. Bij kwalitatief onderzoek wordt er vanuit gegaan dat de realiteit sociaal geconstrueerd en veranderlijk is (Mortelmans, 2013, p. 477). Dit betekent dat de betrouwbaarheid van het onderzoek niet kan worden getest met cijfers of herhaaldelijke tests. Door zo transparant mogelijk te werk te gaan is in deze studie rekening gehouden met de eisen voor betrouwbaarheid. In het onderzoek wordt een uitgebreide omschrijving en verantwoording gegeven van de onderzoeksmethode, de beoordelingscriteria en het gebruikte model.

Hoewel betrouwbaarheid van de resultaten belangrijk is, is het reproduceren van onderzoeksresultaten niet het eerste doel bij kwalitatief onderzoek (Mortelmans, 2013, p. 477). Er wordt doorgaans meer waarde gehecht aan de validiteit (Koetsenruijter & Van Hout, 2014, p. 340). In dit onderzoek is voornamelijk gelet op de interne validiteit, wat betekent dat de onderzoeker de correctheid van de interpretatie van de onderzoeksgegevens en de aangeleverde bewijslast voor deze interpretaties moet kunnen verantwoorden (Mortelmans, 2013, p. 480). Ten eerste is een uitgebreid literatuuronderzoek voorafgegaan aan de analyse, waarmee een fundament is gelegd voor de aannames in deze studie. Daarnaast bevat de bespreking van de resultaten een uitgebreide verantwoording die inzicht moet bieden in de keuzes en conclusies die door de onderzoeker worden besproken. De conclusies zijn ook voorgelegd aan de begeleider van deze thesis en medestudenten om de aannemelijkheid van de gedane uitspraken te controleren.

4.4 Beperkingen

Een gedegen analyse van frames kost doorgaans veel tijd en moeite en behoeft een brede achtergrondkennis van de onderzoeker over het betreffende thema. Omdat een uitgebreide onderwerpstudie per behandeld nieuwsonderwerp onhaalbaar was, is de uitvoerigheid van de interpretatieve lezingen in dit onderzoek beperkt. Dit is een gebrek in deze studie.

Het is verder belangrijk om te benoemen dat in deze studie alleen op een

deductieve manier naar het materiaal is gekeken. Een inductieve kwalitatieve framinganalyse is een zeer arbeidsintensieve manier van analyseren (Van Gorp, 2010, p. 25). Gezien de beperkte omvang van het onderzoekscorpus in deze studie is het niet realistisch te stellen dat hier betrouwbare of relevante nieuwe frames kunnen worden benoemd. Bij deductief onderzoek is dat iets makkelijker omdat de verschillende framing- en reasoning devices al uitgebreid omschreven zijn en dus makkelijker te koppelen aan het geanalyseerde materiaal. Hoewel dit een beperking is in dit onderzoek, hoeft dit geen groot probleem te zijn. Het gaat in deze studie immers niet om de frames zelf, maar om de vraag of het aannemelijk is dat uit de uitkomsten van het model framing- en reasoning devices kunnen worden gehaald die kunnen worden gebruikt voor het benoemen van frames. En het is goed mogelijk om hier zinvolle uitspraken over te doen zonder direct de daadwerkelijke frames zelf te benoemen.

Een beperking van kwalitatief onderzoek in het algemeen is de grote rol van de interpretatie van de onderzoeker. Hoewel transparantie hierin wordt geboden door een uitgebreide omschrijving van de doorlopen denkprocessen, is dit een duidelijk tekort. Binnen kwalitatief onderzoek bestaat er niet zoiets als een vaststaande absolute waarheid en is het mogelijk dat een andere onderzoeker tot een andere conclusie komt met hetzelfde materiaal. Dit betekent dat de conclusies die hier geformuleerd zijn, niet als objectief of vaststaand moeten worden gezien. In een ideale situatie moet een soortgelijke studie meerdere malen worden uitgevoerd om tot een beter begrip te komen van het model en haar karakteristieken.

4.5 Corpus

Hoewel het model van Dimitrova en Rodriguez (2011) toepasbaar is op alle vormen van beeld, wordt in deze studie alleen gekeken naar nieuwsfoto's. Dit heeft twee redenen. De eerste reden is praktisch van aard: framinganalyses zijn zeer tijdrovend en vergen een gedegen achtergrondkennis waardoor een bredere analyse over verschillende soorten beelden niet haalbaar is binnen deze studie. De tweede reden is inhoudelijk: het onderzoek naar nieuwsframes in beeld is op dit moment zeer relevant en heeft veel baat bij een dergelijk model.

Omdat het hier om een studie gaat waarbij het identificeren van nieuwe daadwerkelijke frames minder relevant is dan het analyseproces dat daaraan voorafgaat, is gekozen om alleen foto's te selecteren die binnen categorieën vallen die al uitgebreid zijn behandeld in de framingliteratuur. De gekozen categorieën zijn: politiek, vluchtelingen en

natuurrampen. Omdat deze categorieën al relatief intensief zijn onderzocht in ander frameonderzoek betekent dat dat er de nodige informatie over beschikbaar is. Dit zorgt ervoor dat het makkelijker is om een onderbouwde lezing uit te voeren en eventuele framing- en reasoning devices te identificeren.

Van elke categorie zullen 2 foto's worden geanalyseerd. Deze kunnen met elkaar worden vergeleken per thema. De foto's zijn geselecteerd door via zoekmachine Google te zoeken op de drie onderwerptermen. Alle foto's zijn afkomstig van bekende Nederlandse media en niet ouder dan een half jaar ten tijde van de analyse. Omdat het model in principe werkbaar moet zijn in combinatie met alle soorten nieuwsfoto's is geen onderscheid gemaakt tussen media-uitingen op internet of print noch tussen foto's afkomstig uit populaire of meer inhoudelijke media. De tekstuele toevoegingen die op het eerste niveau bijdragen aan contextverschaffing zijn de titel, de begeleidende tekst bij de foto en het bijbehorende thema. Omdat Dimitrova en Rodriguez (2011) niet tot in detail omschrijven hoeveel tekst kan worden gebruikt in de analyse, en de focus moet blijven liggen op het beeld, is besloten om niet de gehele begeleidende artikelen mee te nemen in de analyse.

Om de framinganalyse inhoudelijk meer relevantie te geven is per thema gebruikgemaakt van een selectie aan ondersteunende literatuur om tot een betekenisvolle lezing te komen.

4.6 Codering

De analyse gebeurt aan de hand van coderingsinstrumenten die zijn overgenomen uit het model van Dimitrova en Rodriguez (2011). Hieronder volgt een beknopte samenvatting van de onderdelen die geanalyseerd en benoemd worden en op basis waarvan de framinganalyse in de praktijk wordt gebracht.

Bij de analyse van het eerste niveau worden de volgende aspecten benoemd:

- objecten, personen en discrete elementen die herkend worden op basis van gelijkenis met de werkelijkheid
- Gestaltprincipes
- algemene thema's, trends en/of generieke frames

De nadruk bij de analyse op dit eerste niveau ligt op het benoemen van de verschillende elementen volgens het principe van *denotatie*. Niet de betekenis van de elementen binnen het geheel, maar alleen het wat en wie is hier het aandachtspunt.

Op het tweede niveau worden de onderstaande elementen benoemd in relatie tot hun verhouding tot de mensen of objecten die worden afgebeeld op de foto:

- technische ingrepen van de fotograaf (standpunt, belichting, bewerking, overig)
- sociale afstand
- visuele modaliteit
- gedrag van het subject

Op dit tweede niveau wordt nog steeds zo min mogelijk interpretatie toegevoegd aan de lezing. Het gaat hier slechts om de technische elementen en hun betekenis binnen de foto.

Bij de analyse op het derde niveau worden de volgende twee punten benoemd:

- relatie tussen tekens/symbolische waarde
- visuele metaforen

Aan de hand van bovenstaande hulpmiddelen worden de elementen die in eerdere niveaus zijn benoemd gekoppeld aan het tekensysteem waarin ze zich bevinden. Op dit niveau speelt de interpretatie van de onderzoeker een belangrijke rol. Eventuele frames kunnen zich hier al manifesteren.

Op het vierde niveau wordt een laatste betekenislaag toegevoegd aan de lezing:

- ideologische representatie en het gewicht hiervan

De betekenis die op het derde niveau is toegekend, wordt in dit laatste niveau uitgebreid door de tekens in een bredere culturele context te plaatsen. Eventuele frames zouden zich hier moeten manifesteren.

5 Analyse

Foto 1

Thema: vluchtelingen.

Titel: 'Schuilen en wachten - dat is alles wat ze kunnen doen.'

Bijschrift: 'Trnovec.'

Foto: Antonio Bronic / Reuters

Niveau 1

Objecten, personen en discrete elementen die herkend worden op basis van gelijkenis met de werkelijkheid.

Op de foto is een vluchtelingenkind te zien dat moet wachten in de regen bij een grensovergang in Trnovec. Het heeft de ogen dicht en hangt ondersteboven in een plastic tas of folie om het te beschermen tegen de regen. Het plastic is dicht om het kind heen

gewikkeld. Wat de aandacht van de kijker trekt, is de roze speen in de mond van het kind en de gele jas met de patronen van getekende poppetjes. Links op de foto is een klein deel van een hek te zien, met daarachter kleurige stukken stof.

Gestaltprincipes.

Het evenwicht in de foto wordt verstoord door de onnatuurlijke houding van het kind, met het hoofd naar beneden. Dit trekt de aandacht in de foto extra naar het kind. De aandacht van de kijker wordt verder voor een belangrijk deel getrokken door de felle kleuren van de kleding van het kind. De gekleurde lappen stof die links nog net in beeld te zien zijn worden hier op basis van gelijkenis bij ingedeeld. Dit suggereert dat er meer aan de hand is net buiten de foto en dat dit kind hier niet alleen is.

Algemene thema's, trends en/of generieke frames.

Onschuld, vluchtelingen

Niveau 2

Technische ingrepen van de fotograaf (standpunt, belichting, bewerking, overig)

Door het standpunt van de fotograaf, dichtbij en recht van voren, wordt de nadruk in de foto gelegd op de onnatuurlijke houding van het kind. De foto is volledig scherp waardoor je zowel het kind als het hek helder in beeld ziet.

Sociale afstand

De foto is medium-close genomen en suggereert nabijheid tot het subject. Ondanks dat het enigszins bedekt wordt door het plastic is nog duidelijk een gezichtje te zien wat zorgt voor een persoonlijke band met de kijker.

Visuele modaliteit

Het kleurgebruik in de foto is vrij grijs, waardoor de felgekleurde gele jas en de objecten op de grond duidelijk uit de foto springen. Er lijkt geen gebruik gemaakt van kunstlicht of duidelijke inscenering waardoor de foto een hoog realiteitsgehalte heeft.

Gedrag van het subject

Het kind heeft de ogen dicht en lijkt te slapen.

Niveau 3

Relatie tussen tekens/symbolische waarde

Een belangrijk deel van de lading van de foto komt voort uit de roze speen en de gele regenjas van het kind. Dit zijn objecten die 'onze' (West-Europese) kinderen normaal ook hebben. De herkenbaarheid van het gezichtje draagt bij aan de personificatie van het kind in de foto. Die personificatie zorgt ervoor dat de vluchteling sneller wordt gezien als 'een van ons'.

Het hek werkt hier ook symbolisch als vertegenwoordiging van het Europese beleid van tegenhouden. Steeds meer Europese landen zijn begonnen met de bouw van hekken aan hun grens en politiek is het beleid steeds meer gericht op het stoppen van de stroom vluchtelingen in plaats van het opnemen van deze mensen. Daardoor moeten mensen als dit kind wachten in de regen, terwijl ze al de meest vreselijke dingen hebben meegemaakt.

Metaforen

N.v.t.

Niveau 4

Deze foto past in de trend om vluchtelingen uit de oorlog in het Midden-Oosten als onschuldige slachtoffers te portretteren van een hard en onsamenhangend Europees vluchtelingenbeleid. Zelfs kinderen, die nergens iets aan kunnen doen, worden het slachtoffer van een hardvochtig Europees beleid. Dat komt vooral in de Balkanlanden duidelijk tot uiting omdat de vluchtelingen daar bij de grenzen worden tegengehouden door hekken en politie, waardoor de tragiek van deze mensen opeens een stuk zichtbaarder wordt. De foto komt overeen met de kritiek op politieke besluitvormers die maar niet tot een oplossing lijken te komen over wat er met deze vluchtelingen moet gebeuren. Een mogelijk frame in deze foto zou het 'onschuldige slachtoffer frame' kunnen zijn dat is verwoord door Van Gorp (2006, 2006, p. 127-128). In het onschuldige slachtoffer frame wordt het subject afgebeeld als "kwetsbare of hulpbehoevende personage dat bezwijkt onder wereldse krachten, onrechtvaardigheid en de wil van anderen of dat door zelfdestructie ten onder gaat". Vaak is hulp van andere personen nodig (p. 127-128).

Foto 2

Thema: vluchtelingen.

Titel: 'Mediaruzie om koningslied en fel asieldebat van start.'

Bijschrift: 'Vluchtelingen breken door een hek langs de grens tussen Hongarije en Servië.'

Foto: Agence France Presse (AFP)

Objecten, personen en discrete elementen die herkend worden op basis van gelijkenis met de werkelijkheid.

Op de foto zijn drie mannen te zien die door een kapot hekwerk langs de grens tussen Hongarije en Servië rennen. Het zijn vluchtelingen valt af te lezen aan het bijschrift. De voorste mannen lijken in hun twintiger jaren en van Arabische of Noord-Afrikaanse afkomst. De achterste man lijkt iets ouder, maar ook van Noord-Afrikaanse of Sub-Saharische afkomst. De voorste man trekt de aandacht van de kijker doordat hij over zijn schouder kijkt terwijl hij rent, hierdoor krijg je als kijker het idee dat hij ergens voor vlucht. Het hekwerk bestaat uit scherp scheermesdraad dat op een aantal plaatsen nog omhoog steekt. Over het draad zijn op een aantal plekken stukken stof of karton gegooid om het draad naar beneden te houden. De tekst in het bijschrift suggereert dat deze mannen door het hek heen zijn 'gebroken'.

Gestaltprincipes

De aandacht van de kijker wordt direct getrokken door de drie mannen op de foto. Op basis van de wetten van nabijheid en gelijkenis kunnen de drie mannen bij elkaar worden ingedeeld. Je verwacht als kijker dat ze bij elkaar horen.

Algemene thema's, trends en/of generieke frames

Vluchten, rennen.

Niveau 2

Technische ingrepen van de fotograaf (standpunt, belichting, bewerking, overig)

De foto is van een afstand genomen en de mannen op de foto lijken de fotograaf niet in de gaten te hebben. De subjecten bevinden zich in het midden van het kader. De foto is volledig scherp, zowel de mannen op de voorgrond als het hek en het landschap op de achtergrond zijn helder in beeld. Er lijkt verder geen gebruik gemaakt te zijn van kunstlicht.

Sociale afstand

De foto is van een afstand genomen en de sociale afstand tot de subjecten in de foto is redelijk groot. De gezichten zijn op de foto zichtbaar, dus er is herkenning mogelijk, maar verder zijn ze volledig in beeld van een afstand wat dit tot een publieke foto maakt.

Visuele modaliteit

Er zijn weinig kunstgrepen in de foto te herkennen. Het realistische gehalte van de foto is hoog.

Gedrag van het subject

De subjecten op de foto rennen en lijken grote staat van oplettendheid, te zien aan hun gezichtsuitdrukking en lichaamshouding. De voorste man kijkt over zijn schouder alsof hij achterna gezeten wordt, of bang is dat er iemand aan komt.

Niveau 3

Relatie tussen teken/symbolische waarde

De meeste interpretatieve lading uit deze foto komt van het feit dat het om jonge Arabische of Noord-Afrikaanse mannen gaat en dat ze op een illegale manier de grens over lijken te komen. Jonge Arabische en Noord-Afrikaanse mannen worden in Europa veel gekoppeld aan criminaliteit en Islamitisch extremisme en worden veel minder als slachtoffer gezien dan bijvoorbeeld vrouwen en kinderen. De westerse kleding en het redelijk verzorgde uiterlijk van de mannen symboliseren enige vorm van welvaart, waardoor de mannen ook minder snel als slachtoffer kunnen worden gezien. Het hek staat hier symbool voor een grens, maar die wordt schijnbaar gemakkelijk doorbroken zonder veel weerstand. Ze kunnen immers zo doorlopen zonder dat iemand die in beeld te zien is hen probeert tegen te houden.

Metaforen

N.V.T.

Niveau 4

Deze foto past in de archieven van foto's die bijdragen aan de angst van veel Europeanen dat Europa overspoeld wordt door groepen ongewilde immigranten die niet in onze maatschappij passen en voor onrust zorgen. De vluchtelingen of immigranten worden in dit heersende angstbeeld afgebeeld als criminelen en potentiële terroristen die voor problemen zorgen in onze maatschappij. Deze foto zou kunnen passen in het 'vreemdelingen zijn indringers' frame zoals benoemd door Van Gorp (2006, p. 126). Hierin wordt de immigrant gelijkgesteld aan "een crimineel, een geweldenaar en een gevaar voor de veiligheid" (p. 126). Volgens Van Gorp beeldt dit frame de asielzoeker af als "actieve profiteur of zelfs crimineel die weloverwogen te werk gaat en met kwade bedoelingen misbruik maakt van het recht om asiel aan te vragen" (p.126).

Foto 3

Thema: politiek.

Titel: 'Met Trudeau is idealisme terug in Canada.'

Bijschrift: 'Justin Trudeau, leider van de Canadese Liberale Partij, in Montréal na zijn overwinning.'

Foto: NRC

Niveau 1:

Objecten, personen en discrete elementen die herkend worden op basis van gelijkenis met de werkelijkheid.

Op de foto is de Canadese politicus Justin Trudeau te zien na een verkiezingsoverwinning. Trudeau is letterlijk het middelpunt op deze foto. Hij staat in het midden van een mensenmenigte, waar hij bovenuit steekt. Veel mensen uit de menigte houden hun camera of mobiele telefoon omhoog in de richting van Trudeau. Van de mensen om de politicus heen is niemand volledig of herkenbaar in beeld. Hierdoor gaat de blik van de kijker direct naar Trudeau, ondanks de drukte in de foto. Op de achtergrond is een groot scherm te zien waarop hij staat afgebeeld en wat lijkt op de kleuren van de Canadese vlag.

Gestaltprincipes

Volgens het principe van nabijheid is het publiek rondom Trudeau bij elkaar in te delen. Doordat Trudeau erboven uitsteekt is hij de uitzondering in die groep, degene die er niet bij hoort en dus opvalt. De aandacht van de kijker richt zich daardoor op hem.

Algemene thema's, trends en/of generieke frames

Blijdschap, populariteit, politiek

Niveau 2:

Technische ingrepen van de fotograaf (standpunt, belichting, bewerking, overig)

Trudeau is als een van de weinigen op de foto goed belicht en volledig scherp in beeld. Door de positie van de fotograaf tussen het publiek voelt de kijker zich onderdeel van de menigte die naar hem kijkt. Alle ogen zijn op hem gericht. De foto is iets vanaf de onderkant genomen, waardoor je omhoog naar Trudeau kijkt. Dit geeft zijn persoon extra statuur.

Sociale afstand

De foto is genomen op redelijk grote afstand van het subject. Hierdoor is de persoonlijke afstand groot.

Visuele modaliteit

Het realistische gehalte van deze foto is minder groot dan bij andere nieuwsfoto's. De foto bevat veel kunstlicht waarbij Trudeau goed belicht is. De afbeelding van de Canadese vlag met zijn eigen gezicht op de voorgrond doet daarnaast vermoeden dat men naar een goed gepland tafereel kijkt en dat dit geen spontane gebeurtenis is. Iemand heeft de moeite genomen om op een groot scherm zijn afbeelding en de kleuren van de Canadese vlag te projecteren.

Gedrag van het subject

Trudeau is zich bewust van zijn rol als middelpunt en eist de aandacht met zijn houding ook op. Dit is te zien aan zijn brede lach en uitgestoken hand in de richting van de camera.

Niveau 3

Relatie tussen tekens/symbolische waarde

Een groot deel van de symbolische lading in deze foto komt door de mensenmenigte met hun camera's die urgentie aan de foto geven, en de brede lach en het jonge voorkomen van Trudeau. Het doet denken aan foto's van bekende popsterren die voor hun fans verschijnen.

Metaforen

Door Trudeau voor een grote afbeelding van zichzelf en de Canadese vlag te plaatsen wordt het nationalistische sentiment hier bewust gecombineerd met de persoon. Trudeau als man van de natie.

Niveau 4

Deze foto past in het archief van foto's van vooraanstaande politici als charismatische leider. In de Canadese politiek is twaalf jaar lang dezelfde premier aan de macht geweest. Veel mensen in Canada wilden iets nieuws. In de kranten wordt Trudeau veel vergeleken met de voormalige Amerikaanse president John F. Kennedy omdat hij net als Kennedy een jongensachtige onbevangenheid heeft en een sociaal liberaal beleid voorstaat, na jaren van conservatisme onder de voorgaande regering van premier Steven Harper. Trudeau staat voor een nieuwe start, een alternatief voor de zittende elite die het contact met de bevolking is kwijtgeraakt. Een mogelijk frame zou het 'ideal candidate' frame kunnen zijn van Bucy en Grabe (2009, p. 101-102). In dit frame is de politicus iemand die staatsmanschap en leiderschap uitstraalt door persoonlijk charisma en vaak wordt vergezeld door een grote entourage. Ook wordt er regelmatig een patriottistisch sentiment toegevoegd in dit soort beelden door de politicus te koppelen aan een nationaal teken zoals de nationale vlag.

Foto 4

Thema: politiek.

Titel: 'Schoenen uit en stropdas af - kabinet waait uit op het strand.'

Bijschrift: 'V.l.n.r. minister Lodewijk Asscher (Sociale Zaken), staatssecretaris Jetta Klijnsma (Sociale Zaken) en premier Mark Rutte.'

Foto: David van Dam / NRC

Niveau 1

Objecten, personen en discrete elementen die herkend worden op basis van gelijkenis met de werkelijkheid.

Op de foto zijn leden van het Nederlandse kabinet te zien die op het strand lopen. Rechts op de voorgrond houden premier Mark Rutte en vicepremier Lodewijk Asscher staatssecretaris Jetta Klijnsma vast. Iedereen is gekleed in vrijetijdskleding. Links loopt een dame op blote voeten terwijl ze haar schoenen vasthoudt. Het is bewolkt.

Gestaltprincipes

Op basis van de wet van gelijkenis deel je alle mensen op de foto, op de voor- en achtergrond, bij elkaar in als een groep. De aandacht gaat vooral uit naar de premier, vicepremier en staatssecretaris op de voorgrond.

Algemene thema's, trends en/of generieke frames.

Strand, wandelen, politiek

Niveau 2

Technische ingrepen van de fotograaf (standpunt, belichting, bewerking, overig)

De foto is vanaf de voorzijde genomen en vanuit een redelijk laag standpunt. Premier Rutte, vicepremier Asscher en staatssecretaris Klijnsma zijn scherp in beeld, terwijl de rest van de leden van het kabinet zich enigszins onscherp op de achtergrond bevinden. De eerstgenoemden trekken hierdoor de meeste aandacht van de kijker. De foto bevat redelijk grauwe kleuren. Er lijkt geen gebruik gemaakt te zijn van kunstlicht.

Sociale afstand

De foto is van een afstand genomen en bevat een groep mensen die allen van top tot teen zijn afgebeeld. De sociale afstand is groot.

Visuele modaliteit

Het realistische gehalte van deze foto is vrij hoog, maar lager dan bij de meeste nieuwsfoto's. De setting waarin de politici zich bevinden is bijzonder. Het komt weinig voor dat het hele kabinet samen te zien is in een nieuwsfoto, en al helemaal niet in vrijetijdskleding lopend op het strand. Als kijker heb je daardoor een vermoeden dat er iets van encenering heeft plaatsgevonden. Op technisch gebied zijn er echter geen grote kunstgrepen te herkennen.

Gedrag van het subject

De subjecten zijn ontspannen. Ze wandelen rustig over het strand. Rutte en Asscher lijken beiden een kleine glimlach op hun gezicht te hebben. Iedereen loopt bij elkaar in de buurt en vrijwel alle subjecten hebben enige vorm van interactie met elkaar.

Niveau 3

Relatie tussen tekens/symbolische waarde

De symbolische waarde in deze foto uit zich in de ongewone plek waarop deze groep mensen zich bevindt en de aanblik van de twee belangrijkste politici van Nederland die

gearmd met een lid van het kabinet lopen. Het is niet heel gebruikelijk dat leden van het kabinet zich allemaal op dezelfde plek bevinden voor een foto, en zeker niet in vrijetijdskleding op een ontspannen setting als het strand. Er wordt eensgezindheid en persoonlijke verbondenheid gesuggereerd.

Metaforen

N.V.T.

Niveau 4

Deze foto past in het archief van foto's van politici die vriendschappelijk met elkaar omgaan in een ongedwongen setting. Vaak hebben deze foto's als doel om een positieve politieke samenwerking te suggereren door persoonlijke verbondenheid te laten zien. Deze foto is gepubliceerd op een moment dat er in de Nederlandse media de nodige speculatie is of dit kabinet de regeerperiode zal afmaken. De politieke lading in deze foto komt voort uit de wetenschap dat dit kabinet een aantal politieke problemen ondervindt. Het kabinet wil uitstralen dat ze het allemaal prima met elkaar kunnen vinden en dat ze de regeerperiode wél gaan vol maken samen. Ook wordt er gerefereerd aan het archief van foto's waarbij politici zich laten zien als 'normale' mensen. Ze doen wat de gemiddelde Nederlander ook regelmatig doet; even uitwaaien op het strand met je collega's.

Foto 5

Thema: politiek.

Titel: 'Doden en honderden gewonden door aardbeving Taiwan.'

Bijschrift: -

Foto: Agence France Presse (AFP)

Niveau 1

Objecten, personen en discrete elementen die herkend worden op basis van gelijkenis met de werkelijkheid.

Op de foto is een gebouw in Taiwan te zien dat volledig is ingestort als gevolg van een aardbeving. De ruïne die het midden van de foto vult, trekt meteen de aandacht. Naast het ingestorte gebouw staan een grote blauwe kraan en een aantal graafmachines. Verder staan verspreid om het gebouw mensen in gekleurde overalls. Vermoedelijk zijn dit reddingswerkers. Wat opvalt is dat er naast het ingestorte gebouw een heleboel gebouwen nog overeind staan. De begeleidende tekst verradt dat er mensen onder het puin liggen.

Gestaltprincipes

De aandacht van de kijker wordt in eerste instantie, op basis van het principe van evenwicht, naar het midden van de foto getrokken, naar de ruïne die zich daar bevindt. Een tweede,

minder aanwezig, aandachtspunt op basis van het principe van gelijkheid zijn de opvallende kleuren van de verschillende hijskranen en de mensen met de gekleurde hesjes om het gebouw heen.

Algemene trend, en/of generieke frames

Verwoesting, reddingswerk

Niveau 2

Technische ingrepen van de fotograaf (standpunt, belichting, bewerking, overig)

De foto is van een flinke afstand en een verhoogd standpunt genomen waardoor de omvang van de verwoesting goed te zien is. Alles is even scherp in beeld. De belichting is natuurlijk.

Sociale afstand

De sociale afstand is zeer groot. De mensen op de foto zijn niet meer dan onherkenbare gestalten in de verte.

Visuele modaliteit

Er lijkt niet of nauwelijks gebruik gemaakt te zijn van kunstgrepen. Het realiteitsgehalte van de foto is zeer hoog.

Gedrag van het subject

Het gedrag van de subjecten in/op deze foto is lastig te duiden.

Niveau 3

Relatie tussen tekens/Symbolische waarde

De symbolische waarde zit in de grootte van de verwoesting en de aanwezigheid van reddingswerkers en een grote hijskraan. Beide dragen bij aan het idee dat het om een grote ramp gaat, maar ook dat er direct actie wordt ondernomen om de slachtoffers te helpen en de schade te inventariseren.

Metaforen

N.V.T.

Niveau 4

De foto past in de verzameling foto's die de verwoesting van rampen zo groots mogelijk laat zien. Door afstand te nemen en de omvang van de ramp te laten zien wordt aan de kijker verteld hoe erg de situatie is. Hoe groter de ramp in omvang en aantal doden, hoe groter de nieuwswaarde (Van Belle, 2000). De foto past volgens de 'Issue attention cycle' van Downs in de eerste 'event related' fase bij rampenfotografie, waarbij wordt getoond wat de schade is (Downs, 1991, uit Kuttschreuter et al. 2011, p.202-203).

Foto 6

Thema: politiek.

Titel: 'Politie: dodental aardbeving Nepal naar 1341.'

Bijschrift: -

Foto: Algemeen Nederlands Persbureau (ANP)

Niveau 1

Objecten, personen en discrete elementen die herkend worden op basis van gelijkenis met de werkelijkheid.

Op de foto zijn een man en vrouw in diepe rouw te zien na een grote aardbeving in Nepal met meer dan duizend doden. De man houdt de vrouw stevig vast terwijl haar hoofd op zijn

borst steunt. Beiden huilen. Naast de twee en ook nog scherp in beeld staat een man met een mondkapje op. Zijn hand ligt op de arm van de rouwende man. Verspreid over de achtergrond zijn mensen onscherp afgebeeld.

Gestaltprincipes.

De aandacht op de foto wordt getrokken door de man en de vrouw in het midden van het beeld. Op basis van gelijkenis deel je de twee bij elkaar in.

Algemene thema's, trends en/of generieke frames.

Verdriet, menselijk leed.

Niveau 2

Technische ingrepen van de fotograaf (standpunt, belichting, bewerking, overig)

De rouwende man en vrouw bevinden zich duidelijk op de voorgrond, waarbij zij en een man met een mondkapje als enigen scherp in beeld zijn. Onscherp op de achtergrond zijn verspreid andere mensen te zien. Dit bevestigt het idee dat dit geen geïsoleerde scene is maar dat er meer mensen in de omgeving slachtoffer zijn. Er is verder geen gebruik gemaakt van kunstmatige belichting.

Sociale afstand

De sociale afstand tot de subjecten is gemiddeld. De gezichten van het rouwende stel zijn herkenbaar in beeld, maar de foto behoudt ook nog een zekere afstand.

Visuele modaliteit

Het realistische gehalte van de foto is hoog. Er lijkt weinig gebruik gemaakt te zijn van technische kunstgrepen.

Gedrag van het subject

Door de onderlinge interactie wordt gesuggereerd dat de man en de vrouw op de voorgrond een intieme persoonlijke band hebben terwijl ze in diepe rouw zijn. Dit komt naar voren door de armen van de man die om de vrouw heen zijn geslagen. Beide subjecten huilen bovendien. De man met het mondkapje lijkt het stel te troosten, oordelend op de hand die hij op de arm van de rouwende man legt, maar tegelijkertijd behoudt hij ook afstand.

Niveau 3

Relatie tussen tekens/symbolische waarde

Het rouwende stel staat symbool voor het verdriet van overlevenden net na de ramp. Ze zijn geen anonieme slachtoffers maar herkenbare mensen in rouw. De omhelzing van de vrouw door de man is een teken van menselijkheid, liefde en troost wat ook zorgt voor een grotere identificatie met de mensen op de foto. Deze emoties zijn herkenbaar voor de kijker. Hier komt ook de meeste lading uit de foto vandaan. De man met het mondkapje bij het rouwende stel en de mensen op de achtergrond voegen urgentie toe aan de foto. Het mondkapje doet denken aan de bescherming die eerste hulpverleners dragen na het voltrekken van een ramp. We kijken dus naar een situatie vlak na de ramp.

Metaforen

N.V.T.

Niveau 4

De foto personaliseert het leed van de slachtoffers van de aardbeving in Nepal. Het past in het archief van foto's waarbij slachtoffers van rampen in hun diepste rouw worden getoond om de menselijke impact van de ramp te visualiseren. Vooral in de eerste periode na de ramp is deze benadering van *human interest* een vaak terugkerende thematiek bij de verslaggeving van rampen omdat in deze periode het menselijk leed het meest zichtbaar is. De foto zou ook in het archief van foto's kunnen passen waarbij mensen in ontwikkelingslanden neergezet worden als slachtoffer die hun lot niet in eigen hand hebben. Hierin worden deze mensen geportretteerd als zwak en niet in staat zich te redden zonder hulp van buitenaf. De connotatie bij deze foto zou dan zijn dat er hulp van buitenaf nodig is omdat de eigen voorzieningen niet afdoende zijn om de puinhopen weer op te bouwen.

6 Resultaten

De doelstelling van deze thesis was om te onderzoeken of het model van Dimitrova en Rodriguez een werkbaar alternatief biedt voor de huidige gefragmenteerde manieren van onderzoek naar frames in nieuwsbeelden. In dit hoofdstuk zullen de resultaten van de analyse worden besproken aan de hand van de gestelde beoordelingscriteria.

6.1 Werkbaarheid van het model

6.1.1 Bruikbaarheid van aangereikte hulpmiddelen

Over het algemeen valt te zeggen dat de aangereikte hulpmiddelen goed bruikbaar waren. Geen van de hulpmiddelen in de vier niveaus waren overbodig of onlogisch. Hoewel het per foto weleens verschilde hoe duidelijk de aanwijsbare elementen aanwezig waren, was het bij elke foto mogelijk om een analyse uit te voeren. De indeling van de analyse in vier interpretatieve niveaus had bovendien een duidelijk voordeel in de uitvoering van de analyse.

Door eerst specifiek naar de visuele en technische elementen in het beeld te kijken zonder daar al te veel betekenis aan toe te voegen, wordt de onderzoeker gedwongen om zijn persoonlijke visie in ieder geval gedeeltelijk opzij te zetten totdat hij verder in de analyse is. Dit had een positieve uitwerking op de betrouwbaarheid en transparantie van de analyse. Bij kwalitatieve framinganalyses vormt een te grote persoonlijke invulling van de onderzoeker vaak een probleem (Kohring & Matthes, 2008, p. 259). Doordat de onderzoeker betrokken is bij een onderwerp kan het zijn dat hij betekenis in de foto legt die door anderen niet als zodanig wordt geïnterpreteerd, en die op basis van de elementen in de foto niet het meest voor de hand ligt. Tijdens de analyse bleek ook hoe verleidelijk het is om direct interpretatieve betekenis toe te kennen op basis van de verwachtingen van de onderzoeker zonder alle technische details van het beeld te bekijken. De lezingen op niveau 1 en 2 gaven echter meermaals concrete aanleiding om die verwachtingen bij te stellen. Zo was op basis van relevante bijbehorende literatuur, gecombineerd met de persoonlijke visie van de onderzoeker, aanvankelijk de verwachting bij foto 1 van het gevluichte kind dat het principe van de 'distant other' (Said, 1987, in Joyce, 2011, p. 48) leidend aanwezig zou zijn in het beeld. Volgens dit principe worden aanduidingen als 'hulpeloosheid' en 'minderwaardigheid' gebruikt om het subject te typeren (Joyce, 2011, p. 48). Maar na

grondigere bestudering bleek deze verwachting niet te corresponderen met de elementen in de foto. De indeling in de vier niveaus had in dit geval dus een aanwijsbaar positieve werking op de betrouwbaarheid van de analyse.

Context en de begeleidende tekst

De bedoeling van het eerste niveau is op het eerste gezicht duidelijk. Namelijk om te benoemen wat er op de foto te zien is volgens het principe van *denotatie* van Barthes (1973, 1977). Dit bleek tijdens de analyse echter niet altijd even simpel. De dingen die het publiek ziet op een foto worden herkend en begrepen doordat ze deze vanuit een bepaalde culturele context bekijken. Voor de persoon die hem kent, is Justin Trudeau de premier van Canada en zal hij dus ook als zodanig worden benoemd in foto 3 (zie analyse), maar voor iemand die niet weet wie Justin Trudeau is, is hij niet meer dan een man in een net pak. Voor de eerste persoon is een thema in de foto politiek, terwijl de andere persoon de foto niet direct als zodanig zal herkennen. Het is daarom belangrijk om te benoemen dat ook al op dit niveau kennis en culturele achtergrond een significante rol spelen bij de analyse. Hoewel de bedoeling is om vooral een lezing te doen op basis van gelijkenis, is het onmogelijk om de eigen culturele context en persoonlijke kennis daarin niet mee te nemen. Dit is inherent aan het uitvoeren van een framinganalyse van beeld. Concreet betekent dit voor onderzoekers dat in acht moet worden genomen wat de culturele achtergrond en kennis is van het publiek, en idem dito voor de producent van het beeld als het gaat om media frames. Zo kan een betrouwbare lezing worden uitgevoerd van *audience frames*. Hoewel Dimitrova en Rodriguez (2011) zelf erkennen dat ook in het eerste niveau een zekere mate van context moet worden meegenomen, geven ze weinig informatie over de mate waarin dat moet gebeuren. Te veel context op de eerste niveaus kan ervoor zorgen dat de analyse te gekleurd wordt, waarbij de onderzoeker te veel zijn eigen interpretatie aan het frame toekent. Dit is nadelig voor de betrouwbaarheid van de analyse (Kohring & Matthes, 2008, p. 259). Te weinig context zorgt er daarentegen voor dat de analyse oppervlakkig en nietszeggend blijft.

Een belangrijk hulpmiddel waarmee context wordt toegevoegd op het eerste niveau is de begeleidende tekst, of “titles, captions, inscriptions, or other textual descriptions that accompany the visual” (Dimitrova & Rodriguez, 2011, p. 53). Dimitrova en Rodriguez maken echter niet duidelijk hoe belangrijk de rol van tekst is en hoe deze zich verhoudt tot de informatie die in het beeld te vinden is. Dat is een probleem. Om bij het voorbeeld van Trudeau te blijven: stel dat er in de titel bij foto 3 zou staan dat Trudeau een ‘verwarde man’

is in plaats van de premier van Canada, terwijl hij op de foto gewoon als premier wordt herkend, van welke informatie moet dan worden uitgegaan? Is Trudeau dan de premier, een verwarde man, of allebei? Cruciaal om te weten als je de foto verder gaat analyseren.

Metaforen

Tijdens de analyse werd maar bij één foto een aanwijsbare metafoor gevonden. Daarmee was het het enige hulpmiddel dat bij de meeste foto's geen informatie opleverde. Toch zijn metaforen bij de analyse van nieuwsfoto's niet geheel onbruikbaar. Hoewel visuele metaforen als vlaggen relatief weinig voorkomen in nieuwsfoto's, geven ze vaak wel veel informatie en context als ze er wel zijn. Vooral bij politieke en meer geënceneerde foto's zijn ze aanwezig. Bovendien kunnen metaforen belangrijk en veelzeggend zijn wat betreft het sentiment in, en de bedoeling van, de foto. Dat bleek ook tijdens deze analyse bij foto 3, waarbij de aanwezigheid van de Canadese vlag zorgde voor de aanwezigheid van een nationalistische connotatie aan de foto.

6.1.2 Volledigheid van de aangereikte hulpmiddelen

Dimitrova en Rodriguez (2011) geven in hun onderzoek al aan dat hun model nog verre van compleet is. Tijdens de analyse in dit onderzoek bleek ook dat het model op meerdere punten incompleet is. Deze punten worden hier besproken. Aanbevelingen om het model uit te breiden zullen in het volgende hoofdstuk aan bod komen.

Rol van tekst

Een belangrijk tekort van het model van Dimitrova en Rodriguez (2011) is de gelimiteerde rol die tekst heeft in de analyse. Deze wordt beperkt tot het eerste niveau. Volgens Dimitrova en Rodriguez kan de begeleidende tekst op dit eerste niveau gebruikt worden om tot algemene thema's en een eerste denotatieve lezing van de foto te komen. Ze gaan echter, zoals eerder ook al benoemd, niet in op de vraag hoe de informatie die in de tekst wordt verschaft zich verhoudt tot de informatie in het beeld of hoe de connotatieve lading die tekst in zich draagt doorwerkt in de rest van de interpretatieve lezing. Dit is een probleem. Beeld en tekst werken namelijk altijd in combinatie met elkaar en het publiek verwerkt de twee gelijktijdig (Dan & Ihlen, 2011 p. 8). Een heldere koppeling tussen de twee is cruciaal om tot een betrouwbare lezing te komen (Dan & Ihlen, 2011, p. 3). Zo zou de foto van de Canadese premier Trudeau in foto 3 (zie analyse) een andere lading op alle interpretatieve niveaus hebben gekregen als de titel in plaats van 'Met Trudeau is idealisme

terug in Canada' als volgt had geluid: 'Verwarde man doet zich voor als premier op partijbijeenkomst'. Het subject in de foto zou in dit geval een 'verwarde man' zijn, ook al hadden we hem op basis van alleen het beeld misschien als politicus geïdentificeerd. Het gedrag van het subject zou met deze kennis op een volstrekt andere manier geïnterpreteerd worden, maar ook aspecten als het realistische gehalte van de foto, de symbolische betekenis en de ideologische lading krijgen een andere invulling. Dit illustreert dat het niet voldoende is om te zeggen dat tekst alleen moet worden gebruikt voor de basale contextverschaffing. Op elk niveau wordt de interpretatieve lading beïnvloed door de begeleidende tekst. Dat geldt voor alle thema's die in deze analyse behandeld zijn.

Dimitrova en Rodriguez (2011) baseren hun model grotendeels op bestaand onderzoek en er zijn weinig studies waarbij beeld en tekst aan elkaar worden gekoppeld in onderzoek naar nieuwsframes in beeld (Dan & Ihlen, 2011, p. 8). Het is om die reden ook niet verwonderlijk dat de onderzoekers weinig aandacht besteden aan de rol van tekst. Toch wijzen andere onderzoekers op de noodzakelijke koppeling tussen tekst en beeld in dergelijke analyses (Coleman, 2010; Dan & Ihlen, 2011). Voor een complete interpretatieve lezing van nieuwsfoto's is het nodig om dit model te verbinden aan een heldere methode waarbij ook de begeleidende tekst uitgebreid wordt meegenomen.

Gestaltprincipes

Dimitrova en Rodriguez (2011) gebruiken in het model verder vier Gestaltprincipes: nabijheid, gelijkheid, evenwicht en geslotenheid. De onderzoekers vermelden niet waarom deze vier principes worden gebruikt en niet een van de vele andere Gestaltprincipes als de wet van 'continuïteit' of 'goede gestalt' (Todorovic, 2011). Het is goed denkbaar dat er meer van deze principes te vinden zijn die een waardevolle toevoeging kunnen zijn voor de analyse.

Vierde niveau

Het valt op dat Dimitrova en Rodriguez het vierde niveau, waarop de 'ideologische representaties' van de werkelijkheid (2011, p. 57) worden bekeken en alle niveaus samen komen tot "een interpretatieve lezing" (p. 55), maar beperkt hebben uitgewerkt. Waar bij de overige drie niveaus meerdere concrete hulpmiddelen worden aangereikt om de analyse mee uit te voeren is dat bij het vierde niveau niet het geval. Het vierde niveau is een stuk abstracter. Nu is dit in zoverre begrijpelijk omdat op dit niveau vooral wordt gekeken naar de context waarin de foto zich bevindt, en het is lastig om concrete hulpmiddelen te

ontwikkelen om de actuele context te vangen. Dat neemt echter niet weg dat het niveau tijdens de analyse soms lastig te definiëren bleek.

Op het vierde niveau was de persoonlijke kennis en ideologische achtergrond van de onderzoeker noodgedwongen zeer dominant aanwezig. Dimitrova en Rodriguez besteden echter geen aandacht aan de centrale rol van de eigen interpretatie en kennis van de onderzoeker en het effect dat dit kan hebben op de transparantie en betrouwbaarheid van de lezing. Ook dit kan als een tekort worden opgevat, omdat het gevaar bestaat dat de onderzoeker om deze reden frames formuleert die vooral bestaan in de gedachten van de onderzoeker, maar niet bij het publiek of de nieuwsproducenten.

6.2 Uitkomsten uit het model

Op basis van de analyse van de zes foto's kan geconstateerd worden dat het zeer aannemelijk is dat er frames uit beeld kunnen worden gedestilleerd aan de hand van het model van Dimitrova en Rodriguez (2011). De uitkomsten die voortkwamen uit de analyse boden op alle vier de niveaus relevante informatie. Bij drie van de zes foto's was het zelfs al goed mogelijk om potentiële bestaande frames te benoemen op basis van de analyse. Bij de andere foto's waren de framing devices diffuser, of was er minder achtergrondkennis over het onderwerp en bleek dit lastiger. Dat neemt niet weg dat de analyse ook bij deze foto's relevante informatie bood.

Een van de belangrijkste doelstellingen van Dimitrova en Rodriguez was om met dit model te zorgen voor meer structuur bij de uitvoering van een framinganalyse van beeld. De uitkomsten in de analyse geven een goede indicatie dat dit model daarin slaagt. Door de onderverdeling van de analyse in verschillende niveaus wordt de onderzoeker gedwongen om zijn interpretatieve gedachten stap voor stap te noteren. Hierdoor werd niet alleen gezorgd voor meer transparantie en structuur in vergelijking tot andere framinganalyses, maar kon ook tijdens de analyse regelmatig worden teruggegrepen op bepaalde gedachtestappen. Dit kwam de kwaliteit van de analyse ten goede.

6.3 Inzetbaarheid van het model op verschillende onderwerpen

Bij alle drie de thema's was het goed mogelijk om een interpretatieve lezing te doen aan de hand van het model. Dat neemt niet weg dat er wel een verschil op te merken was in de relevantie van de hulpmiddelen bij de verschillende thema's.

Wat opviel in de analyse is dat de foto's met het thema politiek meer context vereisen voor een zinnige lezing dan de foto's over natuurrampen en vluchtelingen. De

politieke foto's krijgen, veel meer dan bij de andere twee thema's, pas enige lading op het moment dat duidelijk is wie de persoon op de foto is en wat de achtergrond is op basis waarvan de foto is gemaakt. Dit is op zichzelf niet verassend. Foto's van mensen die lijden of zich in zichtbaar moeilijke omstandigheden bevinden roepen van nature meer emotionele en daarmee directe respons op dan een politicus. Bij een foto van een rennende vluchteling of verwoest gebouw is de betekenis van de foto meteen een stuk duidelijker dan bij een zwaaiende premier. Hoewel dit geen belemmering hoeft te zijn voor de relevantie van de aangereikte hulpmiddelen, is dit wel een punt om rekening mee te houden. Door de grotere afwezigheid van een directe, meer universele emotionele respons is het voor betrouwbare lezing van politieke foto's veel belangrijker dat er al in de eerste niveaus van de analyse specifieke context wordt toegevoegd aan de interpretatieve lezing om tot een betrouwbaar resultaat te kunnen komen. De bijschriften zijn hier derhalve, nog meer dan bij de andere thema's, cruciaal om de foto's in de juiste context te plaatsen. Het is goed denkbaar dat er meer thema's zijn - die niet zijn meegenomen in dit onderzoek - waarbij dit verschil zich zal manifesteren. De onderzoeker moet hier dus rekening mee houden.

7 Conclusie

In de conclusie wordt antwoord gegeven op de onderzoeksvraag en worden een aantal aanbevelingen gedaan om het model van Dimitrova en Rodriguez verder uit te werken.

7.1 Beantwoording van de onderzoeksvraag

De onderzoeksvraag die centraal stond in deze thesis was als volgt geformuleerd:

In hoeverre is het model van Dimitrova & Rodriguez (2011) een werkbaar alternatief voor de gefragmenteerde manieren van methodiekgebruik in huidige studies naar beeldframes in het nieuws en levert het bruikbare resultaten op?

Het antwoord op het eerste deel van deze vraag - in hoeverre het model van Dimitrova een werkbaar alternatief is voor gefragmenteerde manieren van methodiekgebruik in andere studies is – is dat het model werkbaar is. Uit de analyse is gebleken dat de hulpmiddelen die worden aangereikt in het model grotendeels goed bruikbaar zijn. Bovendien zorgt de indeling in de vier interpretatieve niveaus die in het model wordt voorgesteld voor een grotere transparantie en betrouwbaarheid van de analyse. In zoverre is het model dus een positieve toevoeging aan de manier van onderzoek zoals dat nu wordt gedaan in studies naar frames in nieuwsbeelden en aan te raden als methodologisch handvat voor andere onderzoekers. Dat neemt niet weg dat het op een aantal punten ook verbeterd en uitgebreid kan worden, iets wat de onderzoekers overigens zelf ook aangeven.

Het gebrek aan een heldere manier om tekst en beeld te combineren in een interpretatieve lezing van beeldframes is een tekort dat een belangrijk effect heeft op de relevantie en betrouwbaarheid van de uitkomsten van dit onderzoek. Omdat bij nieuwsbeelden de begeleidende teksten en titels een cruciale rol kunnen spelen in de contextverschaffing is het belangrijk dat hier aandacht voor is in de framinganalyse. Het is van belang om hierbij te vermelden dat ook in andere studies weinig te vinden is over de koppeling tussen beeld en tekst. In dat opzicht zijn Dimitrova en Rodriguez dus niet de enigen die dit punt over het hoofd zien. Zowel voor dit model als voor onderzoek naar framing in nieuwsbeelden over het algemeen, kan dus gezegd worden dat er meer aandacht moet komen voor een methode om tekst en beeld met elkaar te integreren in onderzoek naar beeldframes. Een ander tekort van het model is de beperkte uitwerking van het vierde niveau. Hoewel een analyse hier zeker mogelijk is, kan de uitwerking van meer concrete

hulpmiddelen op dit niveau en een heldere omschrijving van de rol van de onderzoeker, zorgen voor een grotere betrouwbaarheid van de lezing.

Het tweede deel van de onderzoeksvraag, of het model tot bruikbare resultaten leidt, kan positief beantwoord worden. Ja, het levert bruikbare resultaten op. Door de indeling in de vier niveaus zijn de uitkomsten goed gestructureerd en het was goed mogelijk om frames en framing devices uit het analysemateriaal te halen.

Over het algemeen kan daarom worden gesteld dat het model van Dimitrova en Rodriguez een waardevolle bijdrage levert aan de groeiende verzameling onderzoek naar beeldframes in het nieuws. Hun model geeft bruikbare handvatten voor een gestructureerde en goed gedocumenteerde analyse en biedt bovendien een helder overzicht van bruikbare en relevante tools voor een uit te voeren analyse. Dit was voor zover bekend nog niet eerder op deze manier gedaan.

7.2 Aanbevelingen voor uitbreiding van het model

Het model van Dimitrova en Rodriguez is gebaat bij verdere uitbreiding en onderbouwing. Naar aanleiding van de analyse in dit onderzoek kan een aantal aanbevelingen gedaan worden die het model verbreden en versterken. Die zullen hier worden besproken.

7.2.1 Centrale rol voor tekst in de analyse

Een belangrijke aanbeveling om het model te verbeteren is om tekst een centralere rol in het model te geven. Zoals in het literatuurhoofdstuk en de conclusie al is besproken worden beeld en tekst gelijktijdig verwerkt door het publiek. De twee kunnen niet los van elkaar worden gezien bij de analyse van nieuwsframes. Een geïntegreerde manier van tekst en beeldanalyse is daarom gevraagd. Er is hier echter nog maar zeer beperkt onderzoek naar gedaan wat concrete aanbevelingen lastig maakt.

Een studie die mogelijk relevante informatie biedt voor de integratie van tekst in de visuele lezing is die van Dan en Ihlen (2011). In hun studie combineren zij de verbale en visuele aspecten in de analyse van een nieuwsbericht op televisie. Hoewel zij - net als Dimitrova en Rodriguez - met hun studie pionierswerk doen, en hun model voor de gelijktijdige analyse van verbale uitingen en beeld niet direct overdraagbaar is, is het een interessante richtlijn voor de integratie van tekst en beeld in het model van Dimitrova en Rodriguez.

In hun studie stellen Dan en Ihlen voor om de kwalitatieve framinganalyse van Van Gorp (2007), waarbij frames frame packages vormen bestaande uit framing en reasoning

devices, te combineren met de kwantitatieve manier van framinganalyse van Kohring en Matthes (2008). Hierbij worden frames gedestilleerd uit het materiaal door zogenoemde 'frame clusters' te identificeren. In een combinatie van de methoden van Van Gorp en Kohring en Matthes worden de beelden vervolgens op twee manieren bestudeerd: los van de gecodeerde verbale tekst en als ondersteunend framing device van de tekst. Hierdoor bestaan in feite twee analyses naast elkaar. Hoewel deze methode tijdrovend kan zijn – er moeten immers twee analyses worden gedaan- biedt het wel een mogelijkheid om de betrouwbaarheid van de framinganalyse te vergroten.

Een ander interessant vertrekpunt is het semiotisch onderzoek naar beeld-tekstrelaties door Martinec en Salway (2005). Zij gebruiken eerdere studies van onder andere Barthes (1961, 1964) en Halliday (1994) om tot een model te komen voor de analyse van de relatie tussen tekst en beeld. De belangrijkste toevoeging van het onderzoek van Martinec en Salway voor het model van Dimitrova en Rodriguez is dat zij aanbevelingen doen voor hulpmiddelen die duidelijk kunnen maken hoe de tekst en het beeld zich tot elkaar verhouden. Zo kan het zijn dat de begeleidende tekst een dominante factor is bij de inhoudelijke beoordeling van een foto, maar het is ook goed mogelijk dat de foto dominant is, en de tekst ondergeschikt.

Ook in dit geval moet er een aparte tekstanalyse naast de beeldanalyse worden gedaan, waarna gekeken kan worden hoe de tekst zich verhoudt tot het beeld. Door deze verhouding te bestuderen kan worden vastgesteld welke framedrager, en dus welk frame, als dominantier wordt beschouwd door het publiek, de tekst, of het beeld.

7.2.2 Niveau 4 als Critical Discourse Analysis

Ondanks dat Dimitrova en Rodriguez (2011) het zelf niet zo benoemen, valt er veel voor te zeggen dat het analyseren op het vierde niveau betekent dat de onderzoeker analyseert volgens de principes van de 'Critical Discourse Analysis' (Van Dijk, 1993). Dit zou het probleem van de onduidelijke rol van de onderzoeker, zoals benoemd in het vorige hoofdstuk, deels kunnen oplossen.

De kern van het vierde niveau draait volgens Dimitrova en Rodriguez om vragen als: welke belangen worden er gediend door de representaties? Welke stemmen worden gehoord? En welke ideeën domineren hierbij? (p. 57) Bij de analyse op dit niveau kijkt de analist hoe nieuwsfoto's worden gebruikt als instrumenten van de machthebbers voor de vorming van het publieke en historische bewustzijn (p. 57). Hiermee sluiten ze naadloos aan

op het principe van de machtsanalyse van de Critical Discourse Analysis, die door Teun van Dijk (1993) als volgt wordt geformuleerd:

“(Critical Discourse Analysis is) the role of discourse in the (re)production and challenge of dominance (...) critical discourse analysts want to know what structures, strategies or other properties of text, talk, verbal interaction or communicative events play a role in these modes of reproduction.” (p. 249 - 250)

Critical Discourse Analysis is geen eenduidige methode die vertelt hoe iets geanalyseerd moet worden. Het is meer een theoretisch handvat om individuele en schijnbaar losstaande sociale uitingen te interpreteren in een groter maatschappelijk en sociaal kader. In de Critical Discourse Analysis wordt taal gezien als een sociale praktijk die uiting geeft aan de sociale structuren en denkbeelden die er binnen een samenleving bestaan. Dat betekent dat je aan de hand van die uitingen kunt analyseren welke denkbeelden en ideologieën dominant zijn. In Critical Discourse Analysis wordt daarbij gefocust op sociale machtsstructuren, ‘dominance’ (Van Dijk, 1993, p. 251), en hoe die door taal worden uitgedragen en tegelijkertijd gevormd. De ‘ideologische representaties’ op het vierde niveau van Dimitrova en Rodriguez (2011) hebben veel gelijkenis met deze machtsverhoudingen volgens de principes van Critical Discourse Analysis.

Belangrijk om hierbij te benoemen is dat onderzoekers van de Critical Discourse Analysis het met macht niet zozeer hebben over de letterlijke afgesproken hiërarchische machtsverhoudingen tussen bijvoorbeeld een politieagent en een burger, maar meer over de subtiele machtsverhoudingen die worden geuit door taal en vaak een gevolg zijn van subtielere hiërarchische indelingen die mensen elkaar opleggen of als zodanig ervaren (Van Dijk, 1993, p. 250). Zoals eerder is besproken in het hoofdstuk over framing kan men via taal, door het gebruik van bijvoorbeeld metaforen of hyperbolen, een toehoorder of lezer een bepaalde richting op sturen. Dit werkt ook zo volgens de principes van Critical Discourse Analysis. Door het gebruik van de middelen die taal tot zijn beschikking heeft legt de spreker of schrijver zijn machtspositie op aan de toehoorder. Dat geldt voor alle vormen van taal, dus ook beeldtaal. Hierbij is het gegeven van de discoursanalyse dat onze realiteit deels gevormd wordt door taal het uitgangspunt.

Het analyseren op dit niveau volgens de principes van de Critical Discourse Analysis brengt een belangrijk gevolg met zich mee voor de analyse. Hoewel, zoals eerder benoemd, een semiotische analyse pure objectiviteit uitsluit, wordt daar bij de Critical Discourse

Analysis een nieuwe dimensie aan gegeven. Volgens Van Dijk (1993) is het bij het analyseren volgens deze methode – en in tegenstelling tot andere discoursanalyses - noodzakelijk om als onderzoeker politiek en sociologisch kleur te bekennen.

“they” (onderzoekers) “spell out their point of view, perspective, principles and aims, both within their discipline and within society at large. Although not in each stage of theory formation and analysis, their work is admittedly and ultimately political.” (p. 253)

Het is op dit niveau de taak van de onderzoeker om de onderliggende politieke en maatschappelijke waarden te benoemen. Door deze waarden te benoemen, en andere waarden weg te laten, is de onderzoeker zelf bezig met het proces van politieke en maatschappelijke framing. Hij gebruikt zijn eigen begrippenkader om te benoemen welke politieke of maatschappelijke standpunten in de foto te herkennen zijn. Volgens de theorie van Critical Discourse Analysis is dat geen probleem, maar juist het doel, zij het op een gestructureerde en verantwoorde manier.

7.2.3 Organiserende journalistieke principes

Van Gorp (2006) geeft in zijn kwalitatieve framinganalyse een aantal methodologische aandachtspunten die tevens een waardevolle toevoeging aan het vierde niveau zijn. Volgens Van Gorp zijn er naast ideologische representaties nog een aantal belangrijke aspecten die in beschouwing genomen moeten worden bij het kijken naar de vorming van frames op dit niveau. Ten eerste moet gekeken worden naar de zogenaamde mediaroutines, die Van Gorp (2006) als volgt verklaart: “Hoewel er aangenomen mag worden dat een journalist autonoom beslist, zijn er een aantal potentiële factoren die maken dat een journalist niet autonoom beslist” (Van Gorp, 2006, p. 74). Hier gaat het om principes als de waarden die journalisten er zelf op nahouden door socialisatie op de werkvloer. Denk aan dingen als ethische- of beroepscode. Deze routines zorgen er volgens Van Gorp voor dat het voor journalisten eenvoudiger is om bepaalde frames boven andere frames te verkiezen. Dat principe speelt bij nieuwsfotografen eveneens een rol. Een ander belangrijk punt is het gatekeepingproces: het principe dat de journalist een soort portaal voor de buitenwereld is dat informatie tegenhoudt en doorlaat. Hier worden een aantal universele principes voor nieuwswaarden gehanteerd die mede bepalen welk frame geschikt is voor het medium. Deze nieuwswaarden, ooit bedacht door Galtung en Ruge (1965), kunnen een belangrijke rol

spelen in de selectie van het nieuws en dus bij de vorming en selectie van framing devices. Daarnaast benoemt Van Gorp de zogenoemde invloed van het 'extramedia-niveau' (p. 76). Hier gaat het bijvoorbeeld om frames die de concurrentiepositie van een medium kunnen verbeteren, zoals sensationele frames. Deze frames zullen in sommige gevallen eerder gebruikt worden omdat ze daarmee de positie van het medium kunnen versterken. Verder is er het principe dat reporters zouden kunnen ingaan op wat ze denken dat het publiek wil zien (Van Gorp, 2006). Een ander en laatste punt dat Van Gorp bespreekt is de zogenoemde 'scharniergebeurtenis'(p. 93). Zo'n gebeurtenis, zoals de aanslagen van 11 september of de moord op Pim Fortuyn, kan tot een plotse omslag leiden in de manier waarop bepaalde gebeurtenissen geframed worden. Met deze punten sluit Van Gorp aan op Scheufele (1999, p. 109), die al eerder aangaf dat naast ideologische en politieke oriëntatie ook sociale normen en waarden, organisationele druk en beperkingen, druk van lobbygroepen en journalistieke routines bepalen welke frames worden gebruikt door journalisten. Tegelijkertijd is moeilijk te achterhalen hoe deze routines precies werken en hoe zij de onderzochte frames beïnvloeden. Het rekening houden met deze journalistieke principes moet dus meer als een toevoeging gezien worden die de betrouwbaarheid van de onderzochte frames kan vergroten. Van Gorp benadrukt zelf ook dat ideologische achtergronden nog steeds de belangrijkste basis vormen op basis waarvan frames gevormd worden.

Discussie

In deze thesis werd onderzocht of het analysemodel voor beeldframes van Dimitrova en Rodriguez (2011) een werkbaar alternatief is voor de huidige gefragmenteerde manieren van onderzoek naar framing in beeld. Nadat in een analyse van zes foto's met verschillende thema's is gekeken of het model bruikbaar en breed inzetbaar is, kan worden geconcludeerd dat het model, hoewel nog verre van compleet, een belangrijke houvast biedt voor verder onderzoek naar beeldframes. Verdere uitbreiding van het model wordt dan ook aanbevolen.

Zoals in het methodologische hoofdstuk werd aangegeven moet er niet te veel waarde worden gehecht aan de uitkomsten van de uitgevoerde framinganalyse in deze thesis. Een framinganalyse kost veel tijd en vraagt om een grote hoeveelheid kennis over een bepaald onderwerp om tot een betrouwbare en relevante lezing te komen. De beperkte omvang van deze thesis maakte het niet mogelijk om tot empirische uitspraken over de te identificeren frames te komen. De focus lag primair op het evalueren van het model en de mogelijkheden en zwaktes hiervan. Daarom is in de resultaten en conclusie geen aandacht besteed aan daadwerkelijke uitkomsten van de analyse, maar alleen aan wat zij over het model van Dimitrova en Rodriguez (2011) zeggen.

De resultaten van dit onderzoek tonen aan dat het model een waardevolle bijdrage levert in het inzichtelijker maken van de methodes van onderzoek naar frames in nieuwsbeelden, maar ook dat het model en het vakgebied van de visuele framing als geheel nog in de kinderschoenen staat. Doordat er nog maar relatief beperkt onderzoek is gedaan naar beeldframes, en bestaande literatuur leidend was voor de aanbevelingen in deze thesis, is ook de analyse die hier is uitgevoerd verre van dekkend. Bovendien betekent de kwalitatieve aard van de analyse dat het goed mogelijk is dat er zaken door de onderzoeker over het hoofd zijn gezien. Het commentaar dat er in deze thesis is geuit op het model van Dimitrova en Rodriguez en de bijbehorende voorgestelde aanvullingen moeten om deze reden niet worden gezien als uitputtend. Meer onderzoek is gewenst.

Mogelijkheden voor aanvullend onderzoek

De resultaten die in deze studie zijn gepresenteerd bieden meerdere aanknopingspunten voor verdere uitbreiding van het model van Dimitrova en Rodriguez.

Zo zou kunnen worden gekeken naar manieren om tekst en beeld tegelijkertijd te analyseren bij de identificatie van nieuwsframes in beelden. In dit onderzoek is hier een voorzet voor gegeven door het onderzoek van Viorela Dan (2011) en Martinec en Salway (2005) te koppelen aan dat van Dimitrova en Rodriguez (2011), maar verdere uitwerking is vereist. Door meer inzicht te verkrijgen in de rol van tekst bij de verwerking van visuele frames in het nieuws kan de betrouwbaarheid van verder onderzoek op dit gebied vergroot worden. Een kwalitatief onderzoek waarbij kennis uit de framingliteratuur en psychologie over de verwerking van tekst en beeld wordt gecombineerd met een theoretische methode voor de analyse van beeldframes in het nieuws kan veel waarde hebben. Een andere optie is een experiment waarin wordt gekeken hoe tekstuele en visuele frames elkaar beïnvloeden in de zogenoemde 'audience frames'. Nu wordt er in de meeste onderzoeken gekeken welke frames dominant zijn, maar niet in hoeverre tekstframes het visuele frame beïnvloeden in de beleving van het publiek.

Een andere interessante mogelijkheid voor verder onderzoek is om te onderzoeken hoe nieuwsframes in beeld zich verhouden tot het principe van visuele nieuwswaarden zoals verwoord in het model van Bednarek en Caple (2014). Zoals in deze thesis al kort is besproken zijn er meer elementen naast cultuur die maken dat frames zich in nieuwsbeelden manifesteren. Nieuwswaarden zijn in potentie zeer belangrijke framingdevices, ook in beeld. Nieuwswaarden zijn mogelijk ook een interessante extra hulpmiddel voor de analyse op het vierde niveau in het model van Dimitrova en Rodriguez (2011).

Een laatste, meer voor de hand liggende mogelijkheid voor aanvullend onderzoek, is het ontwikkelen van aanvullende hulpmiddelen voor de eerste twee niveaus van het model van Dimitrova en Rodriguez. Een richting waarin gekeken zou kunnen worden voor dergelijk onderzoek is de uitbreiding van de Gestaltprincipes.

Literatuur

- Archer, D., Iritani, B., Kimes, D. D. & Barrios, M. (1983). Face-ism: Five studies of sex difference in facial prominence, *Journal of Personality and Social Psychology*, 45, 725-735.
- Abraham, L. & Appiah, O. (2006). Framing News Stories: The Role of Visual Imagery in Priming Racial Stereotypes, *Howard Journal of Communications*, 17(3), 183-203, DOI: 10.1080/10646170600829584.
- Barthes, R. (1973). *Mythologies*. London: Paladin.
- Barthes, R. (1977). *Image, music, text*. London: Fontana.
- Barthes, R. (1997a[1961]) 'The Photographic Message', in R. Barthes (ed.) *Image–Music–Text*, p. 15–31. London: Fontana. *Communication*, 4(3), 337-371. doi: 10.1177/1470357205055928
- Barthes, R. (1997b[1964]) 'Rhetoric of the Image', in R. Barthes (ed.) *Image–Music–Text*, p. 32–51. London: Fontana. *Communication*, 4(3), 337-371. doi: 10.1177/1470357205055928
- Bednarek, M. & Caple, H. (2014). Why do news values matter? Towards a new methodological framework for analyzing news discourse in Critical Discourse Analysis and beyond. *Discourse & Society*, 25(2), 135-158.
- Blommaert, J. (2009, februari). Het communicerende T-shirt van Patrick Janssens. Geraadpleegd op <http://www.dewitteraaf.be/artikel/detail/nl/3376>
- Brantner, C., Geise, S., & Lobinger, K. (2012). *Fractured paradigm? theories, concepts and methodology of visual framing research: a systematic review*. Paper gepresenteerd op de International Communication Association, London, Engeland. Geraadpleegd op <http://www.icahdq.org/>.
- Brantner, C., Lobinger, K., & Wetzstein, I. (2011). Effects of Visual Framing on Emotional Responses and Evaluations of News Stories about the Gaza Conflict 2009. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 88(3), 523-540. ISSN: 1077-6990
- Broek, J. Van den, Koetsenruijter, W., Jong, J. De, & Smit, L. (2010). *Beeldtaal: perspectieven voor makers en gebruikers*. Den Haag, Nederland: Boom Lemma.
- Bucy, E. P., & Grabe, M. E. (2009). *Image bite politics*. New York, Verenigde Staten: Oxford University Press.

- Borah, P. & Bulla, D. (2006). The Visual Framing of the Indian Ocean Tsunami and Hurricane Katrina: A Comparison of Newspaper Coverage in Three Countries. Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, 1- 46.
- Coleman, R. (2010). Framing the pictures in our heads: Exploring the framing and agenda-setting effects of visual images, In P. D'Angelo and J. Kuypers (eds.), *Doing news framing analysis: Empirical, theoretical, and normative perspectives*. Chapter 10, 233-261. New York, Verenigde Staten: Routledge.
- Dan, V., & Ihlen, Ø. (2011). Towards the Empirical Assessment of Complex Frames: A Method for Combining Analysis of Verbal and Visual Elements. Paper prepared for the 61st ICA Annual Conference in Boston, 26-30 May 2011.
- De Vreese, C. H. (2005). News framing: Theory and typology. *Information design journal*, 13(1), 51-62. ISSN:0142-5471.
- Dimitrova, D., & Rodriguez, L. (2011). The levels of visual framing. *Journal of visual literacy*, 30(1), 48-65. ISSN:1051-144X.
- Entman, R. (1991). Framing U.S. coverage of international news: contrasts in narratives of the KAL and Iranian Air incidents. *Journal of Communication*, 41(4), 6-22. doi:0021-9916.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward clarification of a fractured paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51-58.
- Fahmy, S. (2004). Picturing Afghan Women: A Content Analysis of AP Wire Photographs during the Taliban Regime and after the Fall of the Taliban Regime. *Gazette: The international Journal for Communication Studies*, 66(2), 91-112. doi:10.1177/0016549204041472.
- Fahmy, S. (2005). Emerging Alternatives or Traditional News Gates: Which News Sources Were Used to Picture the 9/11 Attack and the Afghan War? *Gazette: The international Journal for Communication Studies*, 67(5), 381-398. doi: 10.1177/0016549205056048.
- Fahmy, S. (2007). "They Took It Down": Exploring Determinants of Visual Reporting in the Toppling of the Saddam Statue in National and International Newspapers. *Mass Communication & Society*, 10(2), 143-170. doi: 10.1080/15205430701265638.
- Fahmy, S., & Neumann, R. (2012). Analyzing the Spell of War: A War/Peace Framing Analysis of the 2009 Visual Coverage of the Sri Lankan Civil War in Western Newswires. *Mass Communication and Society*, 15(2), 169-200.
- Galtung, J. & Ruge, M. (1965). The structure of foreign news: The presentation of the

- Congo, Cuba and Cyprus crises in four Norwegian newspapers. *Journal of Peace Research*, 2(1), 64-90.
- Gamson, W. A., & Modigliani, A. (1989). Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach. *American Journal of Sociology*, 95(1), 1-37. ISSN: 0002-9602.
- Gergen, K. J. (1985). The social constructionist movement in modern psychology. *American Psychologist*, 40, 266-275.
- Gibson, R. & Zillman, D. (2000). Reading between photographs: The influence of incidental pictorial information on issue perception. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 77(2), 355-366, doi: 10.1177/107769900007700209
- Gibson, R., Zillman, D., & Sargent, S. (1999). Effects of photographs in news magazine reports on issue perception. *Media Psychology*, 3(1), 207-228. doi: 10.1207/s1532785xmep0103_2.
- Gitlin, T. (1980). *The Whole World is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. Berkeley, Verenigde Staten: University of California Press.
- Goffman, E. (1974). *Frame analysis: an essay on the organization of experience*. Boston, Verenigde Staten: Northeast University Press.
- Gunther, B. (1987). *Poor reception: Misunderstanding and forgetting broadcast news*. Hillsdale, Verenigde Staten: Lawrence Erlbaum.
- Hall, E.T. (1966). *The Hidden Dimension*. Garden City, New York: Doubleday
- Halliday, M.A.K. (1994). *An Introduction to Functional Grammar*, 2nd edn. London: Arnold.
- Horsti, K. (2013). De-ethnicized victims: Mediatized advocacy for asylum seekers. *Journalism*, 14(1), 78-95. doi:10.1177/1464884912473895
- Jorgensen, M., & Phillips, L. (2002). *Discourse Analysis as Theory and Method*. London, Groot Brittanie: Sage Publications.
- Joyce, S. (2011). The hierarchy of global suffering. *Journal of International Communication*, 15(2), 45-61. doi:10.1080/13216597.2009.9674750
- Kohring, M., & Matthes, J. (2008). The Content Analysis of Media Frames: Toward Improving Reliability and Validity. *Journal of Communication*, 58(2), 259-279. doi: 10.1111/j.1460-2466.2008.00384.x.
- Kress, G., & Leeuwen, T. Van. (2006). *Reading Images: The Grammar of Visual Design* (2e ed.). New York, London, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk: Routledge.
- Kuttschreuter, M., Gutteling, J. M., & Hond, M. de. (2011). Framing and tone-of-voice of disaster media coverage: The aftermath of the Enschede fireworks disaster in the

- Netherlands. *Health, Risk & Society*, pp. 201-220.
- Abraham, L. & Messaris, P. (2001). The role of images in framing news stories. In: Borah, P. & Bulla, D. (2006). *The Visual Framing of the Indian Ocean Tsunami and Hurricane Katrina: A Comparison of Newspaper Coverage in Three Countries*. Paper presented at the annual meeting of the International Communication Association, 1- 46.
- Martinec, R., & Salway, A. (2005). A system for image–text relations in new (and old) media. *Visual Communication*, 4(3), 337-371. doi: 10.1177/1470357205055928.
- Mortelmans, D. (2013). *Handboek kwalitatieve onderzoeksmethoden*. Leuven, België: Acco.
- Panofsky, E (1970). *Meaning in the visual arts*. Harmondsworth, Engeland: Penguin.
- Paivio, A., & Csapo, K. (1973). Picture superiority in free recall: Imagery or dual coding? *Cognitive Psychology*, 5(2), 176-206. doi: 10.1016/0010-0285(73)90032-7
- Saussure, F. de (1960). *Course in General Linguistics*. Reds. C. Bally, A. Sechehaye & A. Reidlinger. Vertaling: W. Baskin. London: Peter Owen.
- Scheufele, D. (1999). Framing as a theory of media effects. *Journal of Communication*, 49(1), 103-122. doi:10.1111/j.1460-2466.1999.tb02784.x
- Semetko, H. A, & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European politics: a content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50(2), 93-109. doi:10.1111/j.1460-2466.2000.tb02843.x.
- Schwalbe, C. B. (2006). Remembering our shared past: visually framing the Iraq war on U.S. news websites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12, 264-289. doi: 10.1111/j.1083-6101.2006.00325.x.
- Todorovic, D. R. (2011, 21 oktober). Scholarmedia. Geraadpleegd van http://www.scholarpedia.org/article/Gestalt_principles
- Van Dijk, T. (1993). Critical discourse analysis. *Discourse Society* 4(2) 249-283, doi: 10.1177/0957926593004002006.
- Van Gorp, B. (2006). *Framing Asiel*. Leuven, België: Acco.
- Van Gorp, B. (2007). The Constructionist Approach to Framing: Bringing Culture Back In. *Journal of Communication*, 57(1), 60-78. ISSN: 0021-9916
- Van Gorp, B. (2010). Strategies to Take Subjectivity out of Framing Analysis. In P. D'Angelo, & J. Kuypers (Red.), *Doing news framing analysis: empirical, theoretical, & normative perspectives*, chapter 4, 84-123. New York, Verenigde Staten: Routledge.
- Van Leeuwen, T. (2003) 'A multimodal perspective on composition', in Kress, G., & Leeuwen, T. Van. (2006). *Reading Images: The Grammar of Visual Design* (2e ed.). New York, London, Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk: Routledge.

Corpus

NRC (2015, 19 oktober). 'Schuilen en wachten - dat is alles wat ze kunnen doen'.

Geraadpleegd op maandag 8 februari 2016, van

<http://www.nrc.nl/nieuws/2015/10/19/vluchtelingen-stranden-op-de-balkan-in-de-regen>

Volkskrant.nl (2015, 10 september). 'Mediaruzie om koningslied en fel asieldebat van start'.

Geraadpleegd op maandag 8 februari 2016, van

<http://www.volkskrant.nl/media/mediaruzie-om-koningslied-en-fel-asieldebat-van-start~a4139328/>

NRC (2015, 20 oktober). 'Met Trudeau is idealisme terug in Canada'. Geraadpleegd op

dinsdag 9 februari 2016, van <http://www.nrc.nl/next/2015/10/21/met-trudeau-is-idealisme-terug-in-canada-1549042>

NRC (2015, 18 augustus). 'Schoenen uit en stropdas af - kabinet waait uit op het strand'.

Geraadpleegd op woensdag 10 februari 2016, van

<http://www.nrc.nl/nieuws/2015/08/18/kabinet-waait-uit-op-strand-bij-wassenaar>

Nu.nl (2016, 5 februari). 'Doden en honderden gewonden door aardbeving Taiwan'

Geraadpleegd op donderdag 11 februari 2016, van

<http://www.nu.nl/buitenland/4210221/doden-en-honderden-gewonden-aardbeving-taiwan.html>

Parool (2015, 25 april). 'Politie: dodental aardbeving Nepal naar 1341'. Geraadpleegd op

donderdag 11 februari 2016, van

<http://www.parool.nl/parool/nl/225/BUITENLAND/article/detail/3980908/2015/04/25/Politie-dodental-aardbeving-Nepal-naar-1341.dhtml>